

tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

5x. j) LJUBLJANA, 20. JUNIJA 1956 LETO VI

POGOVOR Z REKTORJEM AKADEMIJE ZA UPODABLJAJOČO UMETNOST OB DESETLETNICI NJENEGA OBSTOJA

OGNJIŠČE SLOVENSKE LIKOVNE KULTURE

POGOVOR ZA PISALNO MIZO V REKTORJEVI PISARNI, ALI PA POGOVOV V KAVARNI PRI CRNI KAVI NE MORE VSEBOVATI VSEH PODROBNOSTI, KI SO POSPESEVALE IN ZADRZEVALE DESETLETNO RAST LJUBLJANSKE AKADEMIJE ZA UPODABLJAJOČO UMETNOST. ZATO BOMO V TEM POGOVOVU LAHKO RAZBRALI SAMO NEKAJ GLAVNIH MISLI, KI SE VSILJUJEJO OB DESETLETNICI, V CASU, KO TUDI NA NASIH UMETNIŠKIH AKADEMIJAH INTENZIVNO RAZMISLJAMO O DRUŽBENEM UPRAVLJANJU IN SKUSAMO ZA TO UPRAVLJANJE NAJTI NAJBOLJŠE OBLIKE, KAJTI NAPREDUJEMO LAHKO SAMO TAKRAT, CE BOMO ZNALI IZ IZKUSENJ IZBRATI TISTE KORIŠNE VREDNOTE, KI BODO POSPELILE NASO NADALJNO RAST, IN ZDAJ JE CAS, DA SE O VSEM TEMELJITO POMENIMO.

TAK JE BIL TUDI POGOVOV Z REKTORJEM AKADEMIJE ZA UPODABLJAJOČO UMETNOST PROFESORJEM G. STUPICOM, PRIZADETO IN ISKRENO JE GOVORIL O TEZAVAH IN PROBLEMIH, KRITICNO IN STROGO JE OCENJEVAL DELO IN USPEHE IN Z ZADOVOLJSTVOM JE GOVORIL O NAPREDKU IN PRIZNANIH, ZACELO SE JE Z ZGODOVINSKIM PRIKAZOM BORBE ZA SOLO, KI BI DALA NASEMU MLADEMU CLOVEKU LIKOVNO IZOBRAZBO.

— Zamisel, da bi dobili Slovenci svojo visoko šolo za likovno umetnost, je stara 240 let. Porodila se je že v 18. stoletju pri naših prosvetlilcih. Morda na tem mestu lahko s spoštovanjem omenimo tiste slovenske upodabljalne umetnike, ki so svoje velike zmožnosti posvečili tudi pedagoškemu delu, čeprav na tujih tleh. To so predvsem Kavčič, Janša, Janez Subic, Wolf in Azbe ter njegova znamenita münchenska šola, ki je bila pomembna tudi za jugoslovansko slikarstvo.

Sele impresionisti so se krepko zakoreninili doma in od tedaj naprej lahko govorimo o zavesni borbi za svoje lastno likovno šolanje in izobrazbo.

Impresionisti, skladno s svojim programom, so ponovno zahtevali in utemeljevali tiste umetnostne ustanove, ki naj bi bile trajno ognjišče slovenske likovne kulture.

Stara Jugoslavija je kljub številnim zahtevam in spomencem ostala gluha. Spomenka, ki so jo leta 1938 poslali sloven-

ski kulturni delavci beograjski vladi, ni prinesla uspeha.

Leta 1943 pa je med slovenskimi partizani-umetniki dozorela misel o ustanovitvi akademije za upodabljalno umetnost, ki je bila ustanovljena v oktobru 1945. Zrasla je v času, ko si je naš narod, osvobojen nacionalnega in socialnega zatiranja, ustvarjal tiste kulturne institucije, ki jih potrebuje vsak razvit in polnopraven narod. V novi državi je zmogala zavest, da je umetnost ena prvih in organskih manifestacij, ki se rodi in raste z ljudstvom in njegovimi izročili. Gmotni in idejni interesi naše kulture so bili prvokrat postavljeni v isto vrsto z drugimi vitalnimi interesi družbe.

Kakšen delež je imela akademija v preteklem desetletju pri oblikovanju slovenske likovne kulture? Res je sicer, da je desetletje za takšno ustanovo prekratka doba, da bi lahko razbrali do podrobnosti njen pomen, toda neki konkretni prispevki akademije v slovenskem likovnem življenju so že najbrž vidni.

— Lahko rečem, da danes pri nas ni nesposobnih talentov, ki ne bi imeli priložnosti, da se izoblikujejo, lahko bi si celo očitali preveliko širokogrudnost, ki je včasih pripeljala do kvarnih posledic v kakovosti pouka (ocenjevanje in sprejemanje slušateljev). Splošna pedagoška usmerjenost zavoda je večkrat njihala med različnimi naziranjmi — bila je v malem odrazu situacije na likovnem področju doma in v svetu. Danes je akademija osvobodila tisti neobhodni pedagoški program, ki ga v konkretnih primerih zastopajo vsi profesorji ne glede na smer, ki jo izpovedujejo kot aktivni likovni umetniki.

Ko ocenjujemo delo, ne moremo prezreti dejstva, da se je v zadnjih letih uveljavila nova generacija slikarjev, kiparjev in grafikov — absolventov naše akademije. Lahko trdimo, da so ti slikarji, kiparji in grafiki prešli od akademije trdno teh-

nično znanje in da pri njihovi vzgoji niso bile zanemarjene tiste prvine umetniškega oblikovanja, ki omogočajo svoboden razvoj umetniške osebnosti. Ta razvoj se seveda pogosto manifestira nasilno, pretirano samozavestno, kot likovni avanturizem, toda te lastnosti so legitimna pravica in odlika mladosti.

Skrb za kader profesorjev risanja na srednjih šolah je važna naloga akademije. To je vsekakor tista njena funkcija, kjer sta analiza trenutnega stanja in potreba ter načrtov najbolj potrebni. Po približnih podatkih imamo v Sloveniji 50 popolnih gimnazij z 71 predavateljskim mesti. Od 69 predavateljev risanja je 55 absolventov akademije, 5 absolventov višje pedagoške šole in 9 absolventov šole za umetno obrt ali pa predavateljev brez strokovne izobrazbe. Dve mesti sta nezasedeni. Poleg tega imamo 163 nižjih gimnazij, kjer je 42 mest zaseđenih, 123 mest pa nezasedenih. Od 42 predavateljev je 12 absolventov akademije, 16 absolventov višje pedagoške šole, 9 absolventov šole za umetno obrt, 5 pa jih je brez strokovne izobrazbe. Učiteljska in strokovna šola v tej statistiki niso upoštevane.

Akademija za upodabljalno umetnost je edina, ki lahko izobražuje predavatelje risanja na srednjih šolah, vendar danes zaradi pomanjkanja absolventov akademije poučujejo tudi drugi. Ta delstva kažejo, da ni mogoče določiti skupne bodoče naloge ali hipertrofije umetniškega šolstva pri nas.

Kakšna je po vašem mnenju pedagoška pripravljenost absolventov akademije, ki odhajajo poučevati v srednje šole? Morda imate v zvezi s poukom še kakšne posebne težave?

— Pri obravnavanju uspehov in kvalitete naših absolventov, ki so se posvetili pedagoškemu delu, moramo naglasiti, da se je akademija več let zaman prizadevala, da bi zadovoljivo rešila pouk metodike risanja, pedagoške in umetnostne zgodovine, kajti predavatelji so se pogosto menjavali ali pa jih sploh ni bilo mogoče dobiti. Poleg tega pa je bil v prvih povojnih letih velik odstotek slušateljev brez zadovoljive splošne izobrazbe. Kljub pomanjkljivostim pa mislim, da opravljajo naši absolventi pomembno delo likovne vzgoje na srednjih šolah in tudi uspešno sodelujejo pri razvoju amaterske likovne dejavnosti.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Na sliki: Zgoraj: Skupina tujih študentov, ki študirajo v Moskvi; Spomenik Lomonosova, po katerem se imenuje moskovska univerza. — Spodaj: Svečano zborovanje pred univerzitetnim poslopjem ob nedavni proslavi 200-letnice obstoja te univerze. — Sredina: Predstavniki kolumbijske univerze iz ZDA, ki se udeležijo te proslave.

DRAGI TOVARISI!

Mene in moje sodelavce je globoko ganil sprejem, ki ste nam ga priredili. Tudi pred desetimi leti sem obiskal vašo univerzo v Moskvi. Imela je še staro poslopje, toda v njem so bili novi ljudje, mladina z najboljšimi perspektivami. Takrat nam ni bilo mogoče mnogo govoriti. Zdaj, ko sem znova prišel s svojimi tovariši, sem videl, da ste v vaši deželi napravili ogromen korak naprej. Studentje, ki so takrat študirali na univerzi, so sedaj na raznih delovnih mestih vaše velike dežele, na odgovornih mestih, kjer se ukvarjajo z znanjem in tehniko.

S tega mesta bi vam rad povedal, da imate vi, študentje, mladina, ki študira v jugoslovanski mladini svoje najboljšije prijatelje. Šolska mladina Jugoslavije goji najboljša čustva do velikega sovjetskega ljudstva.

Mi smo prišli k vam po več mračnih letih, ki so nastopila brez krivde naših narodov — sovjetskih in jugoslovanskih. Prišli smo k vam, da se pomenimo z vašimi odgovornimi tovariši ne samo zato, da bi okrepiли naše skupno prijateljstvo in sodelovanje, marveč, da bi tudi poskrbeli za to, da boste imeli vi, mladina, mladi rodovi, možnost, da se boste vzgajali in učili, da boste v miru delali. Prišli smo utrjevati mir na vsem svetu.

Sporočam vam plameteče pozdrave vse naše delovne mladine.

Naj živi šolska mladina! Naj živi velika sovjetska dežela in njena mladina!

(Tito študentom moskovske univerze Lomonosova)

SKUPEN SESTANEK PROFESORJEV IN ŠTUDENTOV KOMUNISTOV

Marsikaj se še skriva pod pojmom naprednosti

Univerzitetni komite Zveze komunistov je že v prejšnjih letih organiziral več sestankov med profesorji in študenti komunisti. Namen takšnih sestankov in posvetovalnih je predvsem v tem, da se komunisti, ki delajo na univerzi, pogovore o svojem delu, da se jasneje določijo skupne bodoče naloge in da se pri vprašanjih, kjer je možna enotna akcija, dosežejo enotna stališča. Tako smo tudi leto v začetku junija v sporazumu z okrajnim komitejem ZKS organizirali paretično posvetovanje med člani univerzitetnega komiteja ZKS in zastopniki organizacij ZKJ profesorjev. To posvetovanje je bilo v času, ki je za vse komu-

niste na univerzi še posebej pomemben, saj je treba urediti vprašanje fakultetnih svetov, programov in podobno. Ni dvoma, da morajo pri teh vprašanjih, ki bodo glede na okoliščine zahtevala nekoliko hitrejšo, a vendar temeljito rešitev, sodelovati zlasti profesorji komunisti. Ze kratak pregled bi verjetno pokazal, da so sedanjši študijski problemi na marsikateri fakulteti ali oddelku prenatrpani, da snov ni takšna, da bi najboljši ustrežala problemom današnje družbe, da se ponekod zanemarija idejnost naših učnih programov. Popolnoma pravilno je, če na takšna in podobna vprašanja opozarja Zveza študentov in orga-

nizacija ZKJ študentov. Verjetno bo nekaj razlik in gledanjih na posamezna konkretna vprašanja, potrebno pa je, da so v bistvenih vprašanjih, ki so za rast naše univerze zelo pomembna, mnenja enotna in da Zveza komunistov na univerzi odgrta tisto vlogo, ki ji pripada. Če pa bomo hoteli na univerzi odstraniti vse tisto, kar se je že preživelo, kar se je skrivalo v fasado naprednosti in tega med profesorji in študenti ni takoj mialo, potem bo morala Zveza komunistov nastopiti bolj energično in sistematično. Na posvetovanju smo ugotovili, da bo zlasti treba poživiti stike med organizacijami ZKJ profesorjev in študentov na fakultetah in oddelkih. Zato je potrebno, da se partijski sekretariat študentov čisto sestaja z organizacijo ZKJ profesorjev, da se profesorje komuniste povabi na sestanke osnovne organizacije ZKJ študentov.

Na posvetovanju so obravnavali tudi delo družbenih organov na univerzi, njihovo dosedaj aktivnost in vpliv dela družbenih organov in forumov na vse tiste, ki na univerzi delajo. Zastopniki posameznih profesorskih organizacij ZKJ so ugotovili, da nekateri profesorji gledajo na organe družbenega upravljanja s precejšnjo skepjo in da približno tako tudi ocenjujejo njihovo delo. Popolnoma jasno je, da mora Zveza komunistov na to reagirati in da da družbenim organom tudi v obeh takšnih svojih vidov tisto ceno, ki ji po svoji dalekosežni pomembnosti pripada. Bolj kot do sedaj bo potrebno, da profesorji komunisti na sejah fakultetnih uprav in oddelkov dejansko nastopajo kot komunisti, da vse češče pride do idejne borbe, saj se partijska doslednost nikakor ne sme podrediti akademskemu miru in navidezni kolegialnosti. Do takšne borbe pa gotovo mora priti, saj danes žal še nismo v tistem času, ko bi lahko dejali, da je vse kar se na univerzi predava, materialistično usmerjeno. Danes prav gotovo ne moremo trditi, da je vprašanje sestave študijskega programa samo stvar tistega profesorja, ki dočeni predmet predava. To je brez dvoma širše vprašanje, vprašanje konceptualno, diskusije, dokler se za določen predmet ne izoblikuje takšen program, ki najboljši usereza tudi s splošnega stališča. Ne pa samo s stališča posameznika.

Partijsko posvetovanje, ki sta se ga udeležila tudi org. sekretar CK ZKS Vida Tomšič in član CK ZKS dr. Hočvar, je pokazalo, da so taka posvetovanja teoristična in da se bo tudi v bodoče treba posluževati takšnih in podobnih oblik za sodelovanje med profesorji in študenti komunisti.

Prijetne počitnice!

RAZHAJAMO SE, ČEPRAV SO VRATA NA UNIVERZI SE NA RAHLO PRIPRTA. RAZHAJAMO SE CASOVNO ZELO RAZLIČNO, NEKATERI ZA DOLGO, DRUGI ZA KRATEK TEDNE IN LE REDKI ZA VEDNO. SE NEKAM NAJBOLJ TEŽKO ODHAJAJO TISTI ZA VEDNO.

RAZHAJAMO SE Z ZAVESTJO, DA SMO ZAKLJUČILI ŠOLSKO LETO Z DELOM. ZA NEKATERE JE BILO TO DELO USPEŠNO IN TI SE RAZHAJAJO S POSEBNIM ZADOVOLJSTVOM. ZAKAJ PO VSAKEM DELU PRIDE ODHID. IN CAS JE SEDAJ NAJBOLJ PRIMEREN ZA ODHID, V PLANINAH ALI NA KMETH, NA MORJU ALI V MESTIH.

VLAKI ODHAJAJO IN LADJE REZEJO VALOVE. NA TRGU REVOLUCIJE IN DRUGOD PA JE ZAMRLO ŽIVLJENJE V GROBNO TIŠINO. SE TU IN TAM BOMO POSTALI, STISNILI ROKE IN REKLI: »PRIJETNE POČITNICE!«

Plenum ZŠJ ljubljanske univerze

PREGLED DELA

Pred koncem letošnjega šolskega leta so se 4. junija sestali na plenumu ZŠJ predstavniki ljubljanske univerze, da bi ocenili letošnje delo in sprejeli načrte za delo med počitnicami in v bodoče. Ta delovni sestanek je obsegal različna vprašanja delovanja študentske organizacije in v tem kratkem prikazu bomo skušali izluščiti nekaj bistvenih ugotovitev.

Kulturna dejavnost ljubljanskih študentov je pravzaprav tisto najbolj zanemarjeno in zapuščeno področje, kjer so razni tuji vplivi najmočnejši in na zunanost najbolj izraziti. Tako je bilo v letošnji kulturni dejavnosti nemalo idejnih odklonov in granplov. Zato bi bilo prihodnje leto najbolje, če bi kulturno dejavnost študentov prevzela združenja. Kulturni klub ljubljanskih študentov je v preteklem letu organiziral vrsto

predavanj, ki so pa bila slabo obiskana. Marsikatero združenje ni imelo razumevanja za kulturna vprašanja in je bila zaradi tega kulturna dejavnost na fakultetah potisnjena v ozadje. Razen tega je pomanjkanje prostorov za kulturno življenje in delovanje že v kalu zadušilo vsako zamisel in izvedbo.

Študentska organizacija je aktivno sodelovala pri reševanju študijskih vprašanj in družbenemu upravljanju na univerzi. Številna združenja so med letom organizirala posvetovanja s predstavniki iz prakse in na ta način dala prvo pobudo za prilagoditev študijskih načrtov potrebam sedanjosti. Na teh posvetovanjih so ljudje marsikaj ocenili za nepotrebno in nekorištno in bilo je več predlogov, ki naj bi postali osnova za nadaljnje delo pri spremembah učnih načrtov. Pozitivno so vplivale tudi medfakultetne konference. Poudarili so, da so profesorji v letošnjem letu upoštevali marsikateri predlog študentske organizacije.

Študentski upravni odbor po domovih in menzah so dobro opravili svojo politično nalogo. Za nadaljnjo graditev študentskega naselja so bile odobreni denarna sredstva, tako, da lahko letos začnemo z gradnjo men-

in kotlarne. Poleg tega smo dobili subvencijo za izpopolnitev inventarja v domovih, kar bomo porabili za nabavo čimne in prepleskanje Akademskega kolegija.

Po poročilu o športni dejavnosti so na plenumu obravnavali še probleme študentskega tiska, mednarodne dejavnosti, letosnjih mladinskih delovnih brigad dela med počitnicami, seminarja v Kopru in kadrovska vprašanja v bodočem letu.

Pogovor s srednješolci

Mariiborski študentje so pred kraskim prireditelj v Mariboru pogovor s srednješolci, predvsem s tistimi, ki letos končujejo študij na srednji šoli. Cilj pogovora je bil, seznaniti letošnje maturante s študijem na univerzi, pojasniti študijske različne strok in pomagati abiturientom pri izbiri študija. Kakor poročajo iz Maribora, so v teh razgovorih srednješolci dobili pregledno sliko študija na univerzi in jim bodo napotki in pojasnila starejših študentov precej koristna pri njihovi poklicni odločitvi. Značilno je namreč, da so srednješolci zelo površno seznanjeni z zahtevami študija na posameznih fakultetah.

Znadaršič: Med odmorom (z razstavo fotoamaterskega kluba v Naselju)

Prepozno spoznanje

● Eden ali več predmetov?

Na vprašanje, ali naj bo diplomant usposobljen za proučevanje enega, dveh ali več predmetov, se vsi udeleženci ankete strinjajo v tem, da naj bo diplomant PMFF sposoben poučevati vsaj dva predmeta, zakaj pa manjših popolnih srednjih šolah ni zadostno število učnih ur za en sam predmet. Posledica enopredmetnega študija na univerzi je ta, da začetnik, ki pride na srednjo šolo, marsikdaj poučuje vse prej kot svoj lastni predmet; prav tako je posledica enopredmetnega študija na fakulteti tudi to, da nekatera vodstva šol rajši sprejemajo diplomante višje pedagoške šole, ki imajo tudi uradno potrjeno, da so študirali dve skupini, kot pa diplomante PMFF. Zveza študentov PMFF se zlasti na nekaterih oddelkih fakultete že vse leto prizadeva, da bi ponovno uvedli dvopredmetne študijske skupine, kar bi dalo diplomantom na eni strani večje možnosti za zaposlitev, na drugi strani pa bi bilo s tem tudi na srednjih šolah mogoče doseči kvalitnejši pouk, zakaj tisti, ki je usposobljen poučevati nek predmet, lahko opravlja to veliko bolj uspešno, kot tisti, ki mora to delati le po sili razmer. Brez dvoma bo potrebno vprašanje dvopredmetnih študijskih skupin resno upoštevati in najti potrebno obliko sožitja med fakulteto kot ustanovo, ki daje profesorski kader za srednje šole, in fakulteto, ki vzgaja znanstveni naraščaj.

● Strokovna usposobiljenost

Kar se tiče strokovne usposobiljenosti diplomantov PMFF je v vseh odgovorih poudarjeno da je ta povsem zadovoljiva, vendar tu in tam zaidejo v prevelike podrobnosti in v utesjenosti svojega predmeta, kar je spet posledica ozkega študija enega predmeta na univerzi, nima pa širšega, vendar nekoliko bolj splošnega pogleda v vsaj dveh predmetih. Negativni pa so v splošnem odgovor, glede pedagoških in metodoloških sposobnosti začetnikov. Mladi profesorji naj bi imeli več pogleda v občo pedagogiko, didaktiko, specialno metodiko, mladinsko psihologijo itd.; zlasti metodična stran začetnikov je najtežavnejši problem. »Osnovna težava z diplomanti PMFF, ki pridejo na šolo, je prav v tem da skušajo v srednji šoli uvajati način dela, ki jim je ostal iz prakse na univerzi: nastopajo predavateljsko, predavajo po univerzitetnih skriptah oziroma se spuščajo v podrobnosti, ki dijakom izgajajo celoto, odgovarja eden od ravnateljev v svojem odgovoru; drugi pa odgovarja: »Menja sem, da za profesorja ni potrebno kdo ve koliko študijske pedagogike in bi si vsak študent na univerzi lahko pridobil. Dejstvo pa je, da se diplomanti premalo zavedajo svojih nalog kot vzgojitelji. Preveč so strokovnjaki, pa premalo učitelji. Posebno mnenje o diplomanti pa ima eden izmed ravnateljev, kjer pravi: »V osnovi je zgrešeno da daje diploma PMFF diplomantu pravico poučevati v šoli. Diploma je dokaz, da lastnik obvlada stroko, ni pa hkrati tudi dokaz, da diplomant že lahko tudi poučuje. Po mojem naj bi postali profesorji srednjih šol samo tisti diplomanti, ki bi dovršili še posebno dvoletno pedagoško akademijo, na kateri bi se pedagoško pripravili na svoj poklic, istočasno pa bi se pripravili tudi za delo izven šole.« (Diplomanti, ki nameravajo oditi v prosvetno službo, ki se z mnenjem navedenega ravnatelja verjetno ne bi povsem strinjali.) Za boljše vzgojo bodočih profesorjev na srednji šoli, je nekdo mnenja, da bi kolkar koli na vse strani, če bi se fakulteta delila na oddelke za šolske in znanstvene. Ne bi pa smela fakulteta, ki bi vzgajala šolske, postati razširjena VPS, ki bi le utrjevala srednješolski snov in jo nekoliko poglobljala.

Ohraniti bi morala akademski način dela.

● Profesor kot vzgojitelj

Za sodobnega srednješolskega profesorja ne zadostuje samo to, da v šoli podaja predpisano snov, ampak mora biti na drugi strani aktiven vzgojitelj mlade generacije v novem duhu, novih pogledih na delo in življenje, saj je dijak v srednji šoli ravno najbolj dojemljiv in mu je potrebno sodobno družbeno vzgojo le pravilno posredovati. Toda večina udeležencev ankete odgovarja, da diplomanti razen nekaterih izjem v splošnem niso voljni, nekateri pa tudi ne sposobni posesti v splošno družbeno dogajanje v šoli sami ali celo izven nje. Diplomanti, ki naj bi bili med dijaki nosilci napredne usmerjenosti, je še štoto poln religiozne in idealistične usmerjenosti, in je največkrat tako sam kot tudi njegovo delovanje v šoli odtrgano od življenja in splošnega družbenega dogajanja. Vzkrok temu, da se diplomanti ogibajo udeleževanja v življenju izven šole, iščejo mnogi v premapnih razgledanosti diplomantov in

njihovi nezainteresiranosti za vse, kar nima s šolo direktne zveze. Prav zaradi takšne odrganosti od življenja je tudi vzgojna stran pouka v marsikaterem primeru pouka precej zanemarjena, snov sama ni podajana življenjsko, podajanje postane verbalistično, brez vsake povezave s prakso. Splošno je opaziti, pravi nekdo v svojem odgovoru, da so le diplomanti, ki so se že v srednji šoli zanimali za probleme naše družbene skupnosti, tudi pozneje, po vrnitvi s fakultete zainteresirani za razvoj in napredek naše stvarnosti, medtem ko ostalih delo in življenje na fakulteti ni v večji meri dale preoblikovalo v zavestne člane socialistične družbene skupnosti in vzgojitelje mladih ljudi. Vzrok pasivnosti diplomantov predvsem v prvih letih službovanja da je v precejšnji meri tudi to, da so nepripravljeni na pripravljeno šolo, zlasti še tisti, ki poučujejo kak predmet, ki ga na univerzi sploh niso poslušali.

Na vprašanje, ali je srednješolski profesor preobremenjen s delom izven šole, odgovarjajo v večini primerov, da tega ni čutili, in kljub temu, če so zaposleni izven šole, to ne vpliva negativno na njihovo vzgojno delo, zakaj opaziti je, da tisti, ki je delaven in rad pomaga dijakom pri izvenšolskem delu ali celo izven šole, je navadno tudi zelo dober pedagog in dosega v šoli z mladino povsem zadovoljive uspehe. Opaziti pa je, in to zlasti v večjih mestih in industrijskih krajih, kjer je vrsta strokovnih in drugih šol, da so diplomanti čisto preobremenjeni s honorarnimi usmami, kar bolj negativno vpliva na njihov redni pouk kot pa udeleževanje v nekakšnih družbenih in kulturnih ter drugih organizacijah in društvih.

● Materialni pogoji

Veliko udeležencev ankete je govorilo tudi o materialnih pogojih srednješolskega profesorja. Znano je dejstvo, da je profesor na srednji šoli, kar se tiče njegovega zaslužka, v veliko slabšem položaju kot je njegov tovariš v isti izobrazbi in številom suženjstev in v industriji ali drugem podjetju, čeprav lahko trdimo, da ima srednješolski profesor najbolj odgovorno nalogo, saj vzgaja mladega človeka v člane sodobne družbe in to v dobi, ko je možno na človeka najbolj vplivati in ga preoblikovati. Posledica nekakšne zapostavitvenosti prosvetnega delavca v tem pogledu, je marsikdaj vzrok, da odide marsikateri, ki bi bil v moralno-političnem pogledu zelo sposoben in primeren za srednješolskega vzgojitelja, rajši v drug poklic, kjer so njegovi prejemki vsaj petdeset procentov večji. Posledica takšnega položaja je čisto to, da si začetnik, ki pride na srednjo šolo, preskrbi vrsto honorarnih ur, včasih celo izven šole, kjer je nameščen; rezultat tega je, da se zaradi takšne preobremenjenosti ne more zadovoljivo pripraviti niti za redni pouk, kaj šele da bi se mogel udeleževati tudi na drugih področjih.

Marjan CIZELJ: ZEJA (z razstave fotoamaterskega kluba v Naselju)
Člani fotoamaterskega kluba v Naselju so pred kratkim pridrili razstavo svojih umetniških fotografij, ki je dobro uspela. V današnji številki objavljamo nekaj fotografij s te razstave

Ognjišče slovenske likovne kulture

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poglavje Zase je pomanjkljivo učni načrt risanja na srednjih šolah, oziroma precej zanemarjena likovna vzgoja v našem šolstvu. Skrajni čas je, da se zastarele in škodljive šablone v obravnavanju tega predmeta ukinejo in da se celotna likovna vzgoja postavi na sodobno, znanstveno dogane temelje. To je treba storiti s pomočjo anket in dogovorov med strokovnjaki in naša akademija je za to prvenstveno zainteresirana. Pomanjkanje umetnostne zgodovine v srednjih šolah predstavlja ozko grlo in anomalijo. Posebno glede na to, da se zopet močneje uveljavlja realno tehnična smer v našem šolstvu, ne bi smeli še nadalje omalovaževati tega predmeta, temveč bi mu morali posvetiti vsaj povprečno pozornost.

Neurejeni so tudi odnosi med akademijo in šolo za umetno obrt. Absolutni je šole za zadržna dela vedno bolj pogosto prišlo k sprejemnemu izpitu na akademijo. To sicer soglašajo s statutom akademije, ker ima šola za umetno obrt stopnjo srednje šole, ne zadovoljujejo pa zahteve akademije glede splošne predizobrazbe kandidatov. Šola za umetno obrt ne bi smela biti predstopnja ali priprava za akademijo, temveč mora imeti svoj popolnoma določen končni cilj, to je vzgojiti strokovnjake za umetno obrt in le v izjemnih primerih bi njeni absolventi lahko nadaljevali študij na akademiji.

Koljko slušateljev je do sedaj diplomiralo in kako so se zaposlili?
Med približno 120 absolventi, ki so zapustili našo akademijo v preteklih desetih letih, je 34 samostojnih profesionalnih slikarjev in kiparjev, 60 je srednješolskih profesorjev risanja, 9 je scenografov, uslužbencev v tiskarnah in podobno, 16 pa jih je v specialnih šolah.

Kako gledate na družbeno upravljanje in kakšne spremembe bo prineslo to na akademijah?
Akademski svet je razpravljal o predlaganih spremembah v reorganizaciji umetniških akademij, ki naj se izvršijo v soglasju z osnovnimi načeli splošnega zakona o uni-

verzah. Največ simpatij uživa predlog, po katerem naj svet umetniških akademij predstavlja institucijo družbenega upravljanja na umetniških visokih šolah. Zaradi popolnoma različne vsebine pouka na treh akademijah, smatramo, da ni potreben organ, ki naj bi se posebej bavil z vprašanji pouka. Akademije naj bodo v tem pogledu samostojne, to se pravi, naj vsa pedagoško umetniška stran pouka ostane v delokrugu akademij.

Drugi predlog predvideva povezavo akademij z univerzo, kjer naj bi se tudi vršil ves teoretični del pouka. Po tej varianti bi se osnovala posebna umetnostna fakulteta, priključena univerzi, in bi imela poleg fakultetnega sveta tudi svojo fakultetno upravo. S tem pa bi se povečali upravni stroški. Z druge strani pa se teoretični pouk na akademijah razlikuje, ker je prilagojen potrebam teh. Akademski svet smatra, ne oziroma se na to, kako bo doletel republiški zakon o akademijah rešil ta vprašanja, da bo družbeno upravljanje na umetniških akademijah pripomoglo, da bo javnost bolj obveščena o delu in problemih teh institucij.

V spomin profesorju ing. ALOJZIJU TRČKU

Vse nas je pretresla vest, da je smrt posegla tudi na agronomsko-gozdarsko fakulteto. Ugrabila nam je prof. ing. Trčka, ki ga imamo vsi v spominu kot potrpežljivega in dobrega učitelja. Vedno je tovariško pomagal študentu, ki se je v zadregi zatekel k njemu, bodisi pri študiju ali izvenšolskem delu. Pokazal je tudi resnično razumevanje za napore mladine pri izgradnji domovine in je sodeloval z mladino na prosti Sarmae-Sarajevo, kjer je za svoje delo bil odlikovan z redom dela II. stopnje. Njegovo vestnost in požrtvovalnost si bomo vželi za vzor in se tako oddolžili njegovemu spominu.

Študenti agronomsko-gozdarske fakultete

Preden potrkajo na vrata

Ob koncu maja se pojavijo neka čudna vrsta mladih ljudi, ki niso ne tiš ne miš in za katere ne veš, kako bi se z njimi pravzaprav pogovarjal: srednješolec ni več, »kolega« pa tudi še ne. Najprej se pojavijo kar v skupinah, v lepih oblekah in z rdečimi nageljni in gumbarci. Stari gospodje se ustavljajo, jih gledajo in se razmeženi spominjajo lepih mladih dni. Menda je tudi mene, ki sem resda že stara bajta, popadla neka podobna razmeženost, ker drugače res ne vem, kaj je prišlo do tega, da sem se začel pogovarjati z njimi.

Zadnji dan pouka sem že bolj pozno zvečer naletel nanje pri Rio. Jedli so sendviče, pili vino in likerje, le nekateri so se hoteli junati pred drugimi in so pili žganje. Vmes so tudi plesali in tako proslavljali konec šolskega leta in začetek maturantske kariere.

- Maturanti ste, ne? sem začel pogovor z drugim, ker se je prvemu vse skupaj zdelo nekam čudno.
- Kakšen občutek pa imaš sedaj, ko nisi več sednješolec?
- Kar nekam star sem že... Hotel je reči, da se počuti že odraslega in zrelega.
- Kaj pa nameravaš študirati?
- Medicino.
- Zakaj pa?
- Ker se mi zdi to še najbolj zanimiv in človekoljuben poklic.
- Kaj pa misliš postati ti? sem se obrnil na športnika Mata.
- Vpisal se bom na gradbeno. Sicer bi raje študiral strojništvo, toda zdj se mi, da ta poklic zaradi prenatrpanosti nima več tako blestečosti.
- Jože, ki je zelo veliki plesal: Veterina. Morda zaradi veselja do živali, morda pa zato, ker je ta oddelk pri nas sedaj novoustanovljen.
- Mišo z belim mečuljkom: Jax bom pa pravo. Zdi se mi, da je ta študij še najlažji in da se na pravo še najlažje in najhitreje pride do kruha.
- Malce koketna Evica: Kje bi pa izvedela, kakje izgleda študij psihologije? Ljudje me zelo zanimajo... Prikimal sem, toda odgovoriti ji nisem mogel.
- Kako pa gledaš na svojo prebrano srednjo šolo? sem vprašal nekoga Fica.
- Hm, včasih je bilo res hudo, posebno pri francoščini, v glavnem pa je bilo kar lepo.
- Morda se nam bo še kdaj težilo... Ja, včasih smo ga pa res »biksali«... Ali se spominjaš, kako je bilo... Ali pa takrat... Bili so takoj v elementu. Zvedel sem za razbite šipe, za stranišna vrata, ki so jih skrili, za elektrificirano ključko, itd. itd. Seveda, vsako rad obuja spomine. Počas sem se naveličal in stopil k deklici, ki je vsa melanholična stala bolj proč od drugih.
- Kar tako sama?
- Oh, dolg čas je...
- Kaj pa nameravaš študirati?
- Verjetno germanistiko... V času, ko bi se naj pripravljali na maturo, jih večkrat vidiš na promenadi. Mnogočno začeti zahajati sem šele sedaj, ko so že »gg. maturanti«. Izrabil sem nekaj poznanstev in se vmešal v njihov pogovor.
- Seveda, v glavnem razpravljajo o tem, kaj so že preštudirali in česa še ne, česa se boje in podobno. — Delali bodo maturo in to je vendar velika stvar! Pa sem jih vprašal, če vedo, od kod pride beseda matura. Rekli so, da nemara od nekoga latinskega glagola, ki menda pomeni »zoreči« ali kaj.
- No, kako je torej z zrelostjo? S tem vprašanjem si nisem pridobil preveč simpatij. Dekleta so se začela hihitati, zato sem fante potolažil, da je »maturant« le particip prezenta, da torej pomeni »zoreči«, ne pa že kar »zrel«. Pa vseeno sem raje prešel na drugo temo. Začel sem jih spraševati, kaj bodo študirali.
- Na tiste liste smo vsi napisali, da bomo šli na pravo, tako je še najbolj varno.
- Nekaj nas bo šlo res na pravo.
- Nekaj tudi na medicino.
- Na elektro tudi... Romanistiko... Germanistiko... Geodezijo... Primerjalno jezikoslovje... itd.
- Kako pa si predstavljaš študij na univerzi? sem vprašal nekoga dolgana.
- Na univerzi bo bolje. Tam mi vsaj ne bo treba študirati več, ki me ne zanimajo in ki bi bile nepotrebne.
- Mislite biti pridni in redni študenti?
- Pa mi je vse pokvaril nek nedobogatreba, »reden« študent.

Maturant pri delu...

— Hoho, kako je kaj, brucki in futuro? Nekeč, v davnih časih... je hodil na klasično.

— Hoho, jaz bom pa letos že tretjič bruci! Poznam že polovico ljubljanskih fakultet. Če boste potrebovali kakšne informacije, kar name se obrnite!

— Ko je odšel, sem opazil, da je zapustil med revčki precej močan vtis.

— In kino, gledališče, ples? sem se obrnil k drugim.

— Ah, vse filme sem že videl!

— Plesat grem pa vsako nedeljo.

— Meni pa ni dosti do plesa, se je vmešal nek fant. — Kaj boš ti... In dalje.

— Ze pridno študirate?

— Ne preveč... Se kar. Bomo že kakol... Nekaj sreče mora človek imeti.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vzajemna zveza med politiko, filozofijo in pedagogiko

ste združbo in vsaka združba se organizira zaradi kake dobrine. Država predstavlja najvišje politično združenje. Aristotelova država je seveda suženjska država.

Verjetno je Aristotel od vseh mislecev najbolj poudaril vez med politiko in etiko. Najvišje naloge politike, njen glavni cilj, je po njegovem mnenju »dati državljanom dobre lastnosti določene vrste in iz njih napraviti ljudi, ki postopajo prekrasno«. S temi besedami daje državi izredno važne vzgojne funkcije.

Sam obstoj države je po Aristotelovem mnenju največja moralna dobrina. On zavrača platonovo »idealno državo« in gradi teorijo o »boljši državi, kjer imajo glavno vlogo »srednje premožni« posestniki sužnjev. Ravno ta družbena skupina najbolj skrbi za splošno dobro, zato tudi mora biti najmočnejša med vsemi skupinami. Ta skupina mora biti opora državi in imeti za to najtrdnjše moralne temelje. »Človek, ki je našel svoj dovršitev v državi — je najpopolnejša stvaritev in obratno, človek, ki živi izven prava in zakona, je najbolj usmiljenja vredno bitje na svetu, ker opirajo se na obojeno silo brezpravja je najtežje izmed

vsega. Priroda je dala v roke človeka orožje — intelektualno in moralno silo; to orožje pa lahko izrabí za drug namen, zato je človek brez navedenih osnov najzeložnejši in divji, podel v svojih sploh in drugih instinktih.« (Aristotel, Politika).

Ziviljenje vsakega človeka in življenje države, trdi Aristotel, je v celoti eno in isto. Zato država, ki pravilno organizira vzgojo, ne zboljuje samo moralne lastnosti človeka, temveč tudi samo sebe.

Pri organizaciji vzgoje je neobhodno potrebno upoštevati lastnosti človekove duše. V Aristotelovem nauku o duši je mnogo nasprotij.

Duša je svojstvena samo živim stvarim. Torej imajo dušo rastline, živali in človek. Vendar so duše rastlin, živali in človeka kvalitativno različne. Rastlinam je svojstvena rastlinska duša, ki skrbi za prehrano in potomstvo, živali imajo rastlinsko in čustveno dušo, ker živali tudi čutijo. Človek ima poleg teh še razumsko dušo. Razumsko duša spoznava in misli. Duša ne more biti brez telesa. Naloga vzgoje je, da bi si razumski del duše podredil ostali delu. Torej je navedena in umska vzgoja odločilna. Vzgojati pomeni gojiti različne dobrine. Aristotel

loč tri: zunanje, fizične in duhovne dobrine. Treba je začeti s fizično vzgojo, da se razvijejo organi čustev, ki so neobhodni pogoj umske vzgoje. Dušo del v razumski del in del, ki je pripravljen poslušati razum. Vzgojen človek mora imeti vrlino obeh delov. Razum deli na praktičen in teoretičen. Praktičen navaja dejavnost človeka na potrebno in koristno — teoretičen na prekrasno. Vzgoja enega in drugega pri odraslih in otrocih pa je naloga države.

Prekrasno in koristno izvaja Aristotel iz zemeljskih potreb ljudi. Ako zemeljske potrebe potemijo prekrasno in koristno, potem jih vzgoja ne sme dušiti, kot to trdi Platon. Realno življenje človeka sestoji iz »razumne duševne energije in dejavnosti«. Pojni dobrega in sreče ne izhajajo iz božjih zapovedi, temveč »ljudje sami ustvarjajo te pojme glede na življenje, kakršnega živijo.«

Vrlina ni prirodni pojav, čeprav ni neodvisna od nje. Aristotel govori o vzgoji močnatosti, skromnosti, vztrajnosti in pravičnosti, o visoki intelektualni in moralni čistosti. Za vzgojo vrlin so potrebne prirodne lastnosti, navade in razum. Spopolnjevati in gojiti jih je treba istočasno začet; je pa treba s fizično vzgojo in pozneje z vzgojo nagnjeni,

da bi ta vzgoja pomagala vzgoji razuma in vzgoja telesa — vzgoji duše.

Aristotel pogosto govori o prirodnih lastnostih kot o bistvenem elementu vzgoje. Te osnovne vzgoje ne sme ignorirati. Aristotel utemeljuje človeške odnose, iz katerih po njegovem mnenju izhaja najprej družina, potem naselje in končno država, iz naravnih človeških potreb. Toda vrline vzgaja družba, država, ker niso dane od prirode, s tem da vzgoja dopolnjuje in razvija prirodne osnove. »Vsaka umetnost, pa tudi umetnost vzgoje ima za cilj izpopolniti to, česar ne daje narava.«

Aristotel ponovno govori o tem, da mora vzgoja služiti kretni državi kot najvišji zvezi ljudi in zato mora za njo skrbeti država. Vsak državljan je del države in državi ni vseeno, kako se vzgajajo njeni člani. Skrb za vzgojo vsakega posameznega človeka je istočasno tudi skrb za državo kot celoto. Zasebne šole ne morejo ustvariti teh vzgojnih nalog, ki jih določa država, ne morejo vzgajati kretnostnih državljanov, ker ne morejo v celoti izražati državne interese. Vse prirodne človeške sposobnosti je treba v predhodni vzgoji usmeriti k potrebam države.

Sola mora vzgajati mladino za politično življenje in ji dati vsestransko pripravo. Vsestranska priprava je v pravilni zvezi fizične, razumske, navstvene in etične vzgoje. V svojih delih Aristotel opozarja na potrebo

poučevanje gimnastike, slovnice, glasbe, risanja. Ta cikel predmetov se nanaša tudi na poučevanje mlajših. Popolnoma jasno je, da za pripravo za politično življenje te znanosti ne zadostujejo. In če upoštevamo okolnost, da je Aristotel dajal ogromen pomen nauku o naravi, potem si ne moremo predstavljati, da predmeti o proučevanju narave ne bi bili vključeni v sistem učenja bodočih državljanov.

Kaj pa Aristotelove mnenje o estetski vzgoji? Umetnost mora po njegovem mnenju vršiti družbeno funkcijo in biti najtesneje povezana z etiko. Estetska vzgoja ne daje samo možnosti občutiti prekrasno, temveč pomaga pri vzgoji moralnih lastnosti — skromnosti, razsodnosti. Zato mora biti material za estetsko vzgojo skrbno izbran in nadzorovan. Estetska vzgoja ne sme vzgajati profesionalce na tem ali onem področju umetnosti, temveč mora dati osnovno razumevanje umetnosti in njene prirode.

V delih Platona in Aristotela vidimo točno obdelan sistem vzgoje. Ta obdelava je najtesneje povezana z njihovimi družbeno-političnimi in filozofskimi nazori. Ideologija Platona in Aristotela je ideologija prepričanih lastnikov sužnjev, zato so tudi njihovi vzgojni sistemi namenjeni samo gospodarjem sužnjem, ne pa vsem svobodno rojenim, da o sužnjih niti ne govorimo.

REPARACIJE - osnova industrializacije

FINSKA JE BILA V DRUGI SVETOVNI VOJNI DVAKRAT V SPORU Z RUSI IN ENKRAT Z NEMCI. PO ZIMI LETA 1939 IN 1940 JE BILA V VOJNI S SOVJETSKO ZVEZO. POTEEM, KO JE NEMCIJA NAPADLA SOVJETSKO ZVEZO IN PRIDIRALA NA OZEMLJE SOVJETSKO ZVEZE, SE JE FINSKA PRIDRUŽILA NEMCIJI IN DOBILA NAZAJ TISTA OZEMLJA, KI JIH JE LETA 1940 IZGUBILA. KO JE SOVJETSKA ARMADA PREGNALA NEMCE, SE JE ZNASLA FINSKA V NERODNEM POLOŽAJU, VENDAR JE S PODPORO AMERIKANČEV V ZADNEM ČASU KAPITULIRALA IN SE PRIDRUŽILA ZAVEZNIKOM TER GONILA ZADNJE OSTANKE NEMCEV IZ FINSKE, SE PRAVI IZ LAPONSKE. IZ TEGA RAZGIBANEGA POLOŽAJA FINSKE V DRUGI SVETOVNI VOJNI IZVIRAJO TRJE POGLAVITNI PROBLEMI, O KATERIH MISLIM, DA TUJCE Z NJIMI NAJPREJ INFORMIRAJO, IN TO S PREČESNIJIM PONOSOM. TI PROBLEMI SO NASLEDNJI. PRVIČ: FINSKA JE BILA PO KONČANI VOJNI PRED NALOGO, DA NA NOVO IZGRADI PORUŠENI SEVERNI DEL FINSKE, TO JE LAPONSKO, KI SO JO FORUŠILI NEMCI Z ZNANO NEMSKO TEMELJITOSTJO, KO SO SE UMİKALI NA NORVEŠKO. DRUGI PROBLEM JE TERITORIALIZACIJA 400.000 KARELCEV, KI SO PRIBEŽALI IZ TISTEGA DELA FINSKEGA OZEMLJA, KI JE PRIPADEL PO MIROVNI POGODBI SOVJETSKI ZVEZI, TO JE IZ KARELIJE. TRETI PROBLEM PA JE PLACILO VOJNE ŠKODE SOVJETSKI ZVEZI, KI NI BILA MAJHNA.

Nekaj besed o teh zadnjih dveh vprašanjih, ki sem jih navedel. Zanimivo je, kako so Fini teritorializirali 400.000 Karelcov na svojem ozemlju. Stitost ljudi za celotno ozemlje Finske ni majhna reč, saj je to 10 odstotkov celotnega prebivalstva. To je pretežno večina kmečke prebivalstva. Fini so ta problem rešili tako, da so predpisali enkratne progresivne davke, ki so ga morali plačati bodisi v naturi bodisi v denarju vsi finski državljani. To je bil nekakšen prenos pre-

moženja. Oblika tega je v tem, da so kmečki zemljiški lastniki odvedli določen del svojih zemljišč, medtem ko so drugi prebivalci, ki se ukvarjajo s trgovino, industrijo, obrtjo in drugimi zaposlitvami, dali enkratno denarno vsoto v sorazmerju s svojimi letnimi dohodki. Na ta način so bili ostvarjeni denarni fond, na osnovi katerih so Karelice teritorializirali in sicer tako, da so zemljišča, pridobljena na ta način, komasirali in arondirali z

drugimi zemljišči, kjer so lahko naselili kmečke družine ter jim postavili nove kmetijske hiše. Ko hodite danes po Finski, vidite veliko novozgrajenih kmečkih hiš v tradicionalnem slogu. Ljudje vam takoj pokažejo in opozorijo na to, da stanujejo v

zakonske zveze in se stapljajo v novo okolje.

Druga taka zanimivost je naloga, ki so se je Fini lotili ob izpolnjevanju svoje dolžnosti plačila reparacij Sovjetski zvezi. Ob koncu druge svetovne vojne je bila finska industrija v pretežni meri uničena. Sovjetska zveza pa je naložila Finski reparacije, ki so bile zelo visoke, pravičako pa je tudi postavila zahteve po takih produktih, ki jih Finska poprej ni izdelovala, saj je bila pred drugo svetovno vojno pretežno agrarna dežela, z močno razvito lesno industrijo. Tako je sedaj preostalo Finski dvoje: ali da se vrže predvsem na eksploatacijo lesa in kupuje nazaj artikla, ki so jih zahtevali Rusi, to je razne komplicirane stroje, ladijske dele, predvsem za ledolomilce, lokomotive in druge proizvode, ali pa da sami zgradijo industrijo. Odlučili so se za drugo varianto, zgradili močno industrijo in uspelo jim je, da so plačali reparacije že pred rokom. Na ta način so svojo deželo močno in-

Notranjost sobe v študentskem naselju Otaniemi

Najprej ustvariti pogoje za študij

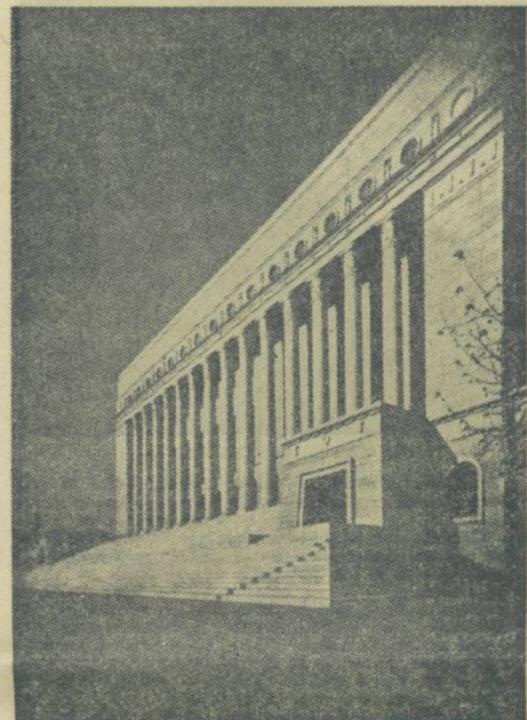
Nekaj besed o vprašanju finske univerze. Finska je dvonacionalna država, tako, da na teritoriju Finske živi nekaj manj kot 20% Svedov, ki imo popolno kulturno enakopravnost, švedski jezik je enakopraven finskemu v vsakem pogledu, saj imajo svoje šole, svojo univerzo in tehniško visoko šolo. Kako, da je na Finskem nekaj univerz? V Helsinkih je najstarejša univerza, ki je bila ustanovljena svoj čas v Turku, ko je bilo to še glavno mesto Finske, mislim, da je bila ustanovljena v 17. stoletju. Tehniška visoka šola je ločena, samostojna. Nadalje je tudi neopolna univerza v Abo Turku s pravno in medicinsko fakulteto. Poleg teh pa je še popolna švedska univerza v Turku, to je tako imenovana Švedska akademija.

Kretar univerze, ki nas je po kratkem počitku v hotelu napotil na univerzo, kjer nas je sprejel rektor. Ne morem sicer stodoletno trditi, vendar pa se mi zdi, da rektor na tej univerzi nima nič pošteno sobe. Tako nas je rektor na formalnem sprejemu pozdravil v nekem ozkem prostoru, so se pravi v neki dvorani, ki je bila pregrajena s steklenimi stenami, kakor kakna poslovilnica v banki. V enem teh klosov sta na okna rektor in profesor ter nas tam sprejela. Poslopje te univerze je močno zanemarjeno, kar velja tudi za predavalnice, tako, da smo bili nekako razočarani, ko smo ugotavljali veliko razliko med standardom univerze in visokih šol v Helsinkih in standardom univerze v Turku. To je bil pa le prvi vtis. Naslednji dan je bil ogled univerzitetnih ustanov. V Turku imajo gradbe namreč novo univerzo, oči, stavbe za fakultete, inštruktorske, knjižnice itd. Tam smo dobili isto drugačen vtis in zopet nam je padla v oči določena smotnost glede na bedne razmere, v katerih živi univerzitetni. Na skupni sekretar upravlja vsa administrativna dela za vse študente fakultet. En stalni predstavnik administrativnega režima na fakulteti je tako im-

Profesor ljubljanske pravne fakultete dr. Jože Goričar je letos z delegacijo jugoslovanskih univerzitetnih profesorjev obiskal Finsko in tako vrnil obisk njihovim kolegom, ki so pred tem bili gostje naše države. Po tem zanimivem potovanju in še bolj z obiskom Finske, kjer je imel možnost spoznati univerzitetno življenje, je dr. Goričar privedil v Ljubljano za študente obširnejše predavanje o svojih vtisih, ki jih po redigranih stenografskih zapisih objavljamo v našem listu. Naše uredništvo si močno želi takega sodelovanja in se prof. dr. Goričarju za njegov prispevek najtopleje zahvaljuje.

novozgrajenih hišah Karelici, medtem ko v starih hišah stanujejo finski kmetje. Vendar pa je treba pripomniti, da med njimi ni razprtij in nobenih neveselosti, ampak se nasprotno Karelici in Fini dobro razumejo, med njimi se sklepajo

ustvarili. Obenem so postal močan izvoznik za tiste stvari, ki jih prej sploh niso izdelovali, zlasti lokomotive in razne ladijske dele. Ena od glavnih izvoznih tržišč je postala Sovjetska zveza, kamor dajejo svoje industrijske artikla.

Helsinki = parlament, ki je ena najpomembnejših stavb finske prestolnice

Iz stare in moderne Finske

Masivni obrambni stolp iz srednjega veka

Aktivno sodelovanje študentov pri predavanjih

Za časa svojega bivanja na Finskem sem se najbolj zanimal za pravni študij in sorodne fakultete s področja družbenih ved. Na pravni fakulteti sem ugotovil, da je v bistvu študijski sistem tak kot pri nas in na splošno v srednji Evropi. To je splošni pravni študij, brez usmerjanja ali specializacije, so štirje diplomski izpiti in diploma, dana pa je tudi možnost za doktoriranje, o čemer bom govoril pozneje. Ko sem se razgovarjal s posameznimi profesorji o organizaciji pedagoškega dela na fakulteti, sem izvedel zanimive podrobnosti. Najprej nekaj o predavanjih. Tam je običaj, da se po profesorjevem predavanju diskutira. Tako se takoj po opravljenem predavanju, ko profesor svojo snov

predava, spremeni vse delo v proseminar. Seveda je to mogoče edino na ta način, da profesor poprej sporoči, o čem bo predaval in da pridejo študentje k predavanju pripravljeni. Na teh urah, ki so določene za predavanje profesorja, predava je včasih tudi študentje sami, pod nadzorstvom profesorja. Skratka, od tradicionalnega načina predavanja se oddaljujejo, ker trdijo, da je ob takem tradicionalnem sistemu študent preveč pasiven. Seminarsko delo je zelo razvito in obstajajo tri oblike — proseminar, seminar in tretji način, ki ga imenujejo licenciat seminar, ki je pa po svoji vsebini doktorski kurs. V proseminarskih obravnavah elementarna vprašanja na osnovi vnaprej določene teme

in literature, ki je omejena. Študent izdelava seminarsko nalogo, izdelati pa jo mora pravočasno, da jo lahko druge skupine študentov spoznajo, nakar se določi nekaj oponentov, ki na proseminarski uri diskutirajo o temi. Na koncu seminarja poda profesor svojo kritiko. Drugi način, to je seminar, je v bistvu enak prvemu, vendar pa se razlikuje po vsebini od proseminarja po tem, da zajema referat bolj komplicirano vprašanje na osnovi obsežnejše literature, ki jo mora študent obdelati.

V Helsinkih je poleg pravne fakultete še posebna fakulteta za družbene vede. Pravna fakulteta vzgaja ljudi za klasične juriste, za sodnike, advokate ter je tukaj podarek na civilnem in kazenskem pravu. Medtem ko je študij na pravni fakulteti uokvirjen v tradicionalnih okvirjih, je študij na fakulteti za družbene vede drugače organiziran. Tam sta dve stopnji tega študija. Prva stopnja traja dve leti in vsebuje tako imenovani mali juridični kurs, ki je obvezen za vse in je nekakšna široka pravna enciklopedija. Ko študent absolvirajo po štirih semestrih ta kurs, ki je pogoj za nadaljnji študij, lahko svobodno izbira med temile predmeti: državoslovje, politična ekonomija (tukaj naj povem, da ekonomskih fakultet na Finskem ni in da se teoretična politična ekonomija tretira na fakulteti za družbene vede; pač pa obstaja komercialna visoka šola), finančne vede, statistika, sociologija, socialna politika, politična zgodovina in pa tako imenovana praktična filozofija, ki zajema zgodovino filozofije, zgodovino političnih, ekonomskih in pravnih doktrin ter etiko. Ko je študent opravil izpit, ki je pismen in ustnen, iz tako imenovanega malega juridičnega kursa, izbere štiri izmed zgoraj omenjenih predmetov v poljubni kombinaciji. Enega izmed njih navede kot tistega, v katerem se želi specializirati. Izpiti so pismeni in ustneni, na koncu se opravi še

pismeno diplomsko delo. Absolvirati te fakultete za družbene vede so zaposleni kot vodilni uradniki, v diplomatski službi, precej jih je tudi v gospodarstvih podjetjih in državni upravi na višjih položajih in temu podobnih službah.

Na pravni fakulteti, kakor tudi na državoslovni fakulteti je možen doktorat z disertacijo. V bistvu je postopek enak našemu z nekaterimi spremembami. Tako imenovani licenciat seminar, ki je doktorski kurs, je obvezen. Traja eno leto in se ga lahko udeležijo tisti, ki delajo disertacijo. Kandidat skupaj s profesorjem izbere temo za disertacijo. Potem predloži dispozicijo svoje teze, ki se prediskutira v seminarju. Ko profesor dispozicijo odobri, začne doktorand z izdelavo disertacije. Ko profesor odobri disertacijo, pošlje manuskript fakulteti, ki določi, ali je disertacija zrela za tisk. Disertacijo je treba pred obrambo napisati in mora biti vsaj deset dni pred

obrambo 400 izvodov na razpolago na dekanatu. Obramba sama ni prav nič formalna, mogoče je celo zelo težka. Fakulteta določi svojega uradnega oponenta, tezi pa lahko oponira vsakdo, ki je pri obrambi navzoč. Najdelikatnejše pri obrambi disertacije je to, da pride doktorand s svojim oponentom v stik šele na sami obrambi, dotlej pa ne ve, kdo bo oponent.

Se nekaj besed o študijskem materialu, kajti tudi to je zelo zanimivo. Na pravni fakulteti, še bolj pa na državoslovni fakulteti, študijskega materiala v smislu učbenikov in skript pravzaprav ne poznajo. Za vsak predmet in izpit določijo celo vrsto aktualnih znanstvenih del iz določenega področja. Za znanstvena dela domačih in tujih avtorjev mora študent predelati in obsegajo od 2000 do 4000 strani. V zvezi s tem naj še omenim, da se na državoslovni fakulteti ob opravljanju malega juridičnega kursa zahteva izpit iz dveh tujih jezikov.

Domovi v študentskem mestu helsinkskih študentov - Otaniemi

novi rotar, ki vzdržuje administrativne zveze med profesorji in študenti. Vsa druga dela administracije opravlja pretežno administracija univerze, ki je nekoliko večja. Fakultete nimajo svojih predračunov in svojega knjigovodstva, ampak je finančno poslovanje centralizirano za vso univerzo. Čeprav teži na način poslovanja bolj komplicirano administracijo na visokih šolah, bi se vendarle lahko v tem oziru na Finskem marsičega naučili. Naša administracija preveč razmetava, tako z ljudmi kot s prostori. Tudi pri nas bi se dalo marsikaj izpeljati bolj enostavno in bolj smotno.

Ob koncu našega obiska v Finski smo obiskali tudi Turku in tamkašnja univerzo. Na kolodvor nas je prišel počakati se-

„PROJEKT“

NIZKE ZGRADBE
LJUBLJANA,
Parmova 33

Izvršuje projekte vseh vrst
nizkih zgradb.

Helsinki = panorama z južnim pristaniščem

ROMANSKA IN GOTSKA ARHITEKTURA

Obdobje srednjega veka, zavito v mrak mističizma, sholastike, prepletano z nasprotji kot sta n. pr. spiritalizem in prebujajoče se realistično gledanje, je v umetnosti rodilo stilo pomemben kompleks, ki ga v prvem višku imenujemo romanika, ki kasneje preide v drugi še večji vrhunec, to je v gotiko.

Naziv romanska umetnost se je neupravičeno udomačil v 19. stoletju, češ, da je ta umetnost nekaj izsledka antične rimske umetnosti, kot so romanski jeziki derivate latinskega. Dejansko opažamo močan vpliv antike v karolinški dobi, to je v 8. 9. stoletju, ko lahko govorimo o začetku razvoja, ki vodi v čudovito arhitekturo romanike — (omejili se bomo le na arhitekturo).

Zibelka romanike je Francija, njena življenjska doba sega tam od 11. v 12. stol., ko prehaja že v gotiko; medtem ko na področju Nemčije grade do srede 13. stol. še vedno romaniko. Tudi pri nas se razvija ta smer v časovnem zaostanku in dokaj pozno odstopi svoje mesto gotiki.

Kljub notranji enovitosti kulture tega časa je umetnost mnogolična, snujoča čisto individualno in lokalno. Monumentalna arhitektura je v službi cerkve, ki s tem prevzame vodilno vlogo v njenem nadaljnjem razvoju. Kulturno življenje je bilo omejeno predvsem na samostane in v sklopu teh so bile cerkve. Romanska cerkev se naslanja na starokrščanski vzor. Floris je podoben prostor je razdeljen na tri ladje, včasih tudi na pet, pri tem je srednja ladja višja od stranskih in tudi širša. V stenah srednje ladje so okna, ki osvetljujejo osrednji prostor. Vzdolžne ladje so običajno prekinjene s prečno ladjo, za to je še kor s polkrožnimi apsidi, ki zaključujejo vzhodno stran cerkve. Cerkev so usmerjene od zahoda proti vzhodu, vhod je na zahodni strani, kjer sta levo in desno tudi dva stolpa.

Celota notranjstve je natančneje določena kot se mogoče na prvi pogled dozdeva. Križišče glavne in prečne ladje tvori kvadrat, ki je osnovni proporcijski kanon načrta. Ta kvadrat se ponavlja enkrat v koru pred apsidno, dvakrat levo in desno v prečni ladji, in še pet ali šestkrat vzdolž glavne ladje. Stranske ladje

hodne Evrope. Romanika se uveljavi pri nas nekako na prehodu iz 12. v 13. stoletje. Mi se ne moremo postavljati z velikimi katedralami, kot velika središča zahodnoevropske arhitekture. Pojavljajo se cerkve različnih novih redov, med večje spadajo samostanska cerkev v Stični na Dolenjskem, cerkev v Krki na Koroskem itd. Iz nekkih listin izvira domneva, da so pri graditvi stiškega samostana bili zaposleni tujci, verjetno Francozi. Dalo bi se seveda naštetih še več romanskih tvorb, omeniti je treba jedro marijanske stolnice, portale v Kamniku, cerkve v Vuzenici in kapelo v Kostanjevici, cerkev v Ptuj, Starem trgu pri Ložu, Zg. Dragi pri Stični itd. Cerkev v Spitalu pri Konjicah je mogoče edina bistveno nespremenjena romanska stavba iz konca 12. stol. Domala pri vseh naših srednjeveških stavbah je treba izluščiti ono, kar bi naj bilo še prvotnega izvora, ker so cerkve ali vsaj neki delj v baroku in pozneje na novo obokani in prezidani. Nekako v 13. stoletju je z nemške strani vedno bolj pričel prodirati gotski slog, tako da imamo iz tega časa nekaj spomenikov prehoda iz romanike v gotiko, kot je to samostanska cerkev v Kostanjevici.

Odkod naziv gotika? Nima nobene zveze z Goti in je le slučajna. V renesansi so tako označili to umetnost kot nasprotje antične. Izraz se je ohranil, vrednotenje gotike se je pa spreminjalo. V renesansi gotiko odklanjajo, češ da je izraz barbarizma. To je trajalo vse do romantike. Se v klasicizmu (z Goethejem na čelu) niso znali pravilno vrednotiti gotike. Je to doba, ki se odlikuje po izredni umetnostni delavnosti in po veliki monumentalnosti svojih tvorb. Arhitektura ima vodilno vlogo, najčistejše in najizrazitejše forme dobimo zopet v cerkveni arhitekturi. Tudi gotika je nastala v Franciji in edino tam se je docela organsko razvila. Drugod je uvožena, ne predstavlja tako čiste umetniške forme. Tudi časovno je v Franciji prej dozorela kot drugod, na splošno pa lahko sprejememo delitev, da je 13. stol. višek gotične kulture, 14. stol. razkroj, 15. stol. pa smrt.

In kaj opazimo v arhitekturi gotike značilnega? Notranjstvena se ne razvija več kot vsota poedinah delov, temveč ima

Stolnica na Krki — primer romanskih stavb iz 12. stol. (razen vrhovi stolpov)

so polovico ožje od glavne, tako da glavnemu kvadratu odgovarjata v vsaki stranski ladji po dva manjša. Na vogalih kvadratov so oporne točke, tam stoje stolpi oziroma stebri, ki so konstruktivno nujni. Tak sistem imenujemo vezani sistem, ki pride do popolnega izraza v gotiki. Ladje so obokane, redko ravno krite. Oboki nad vsakim posameznim kvadratom, s stolpi in steno skupaj zaključujejo plastično prostorsko enoto, razvrstitev teh celic druga za drugo tvori celoto notranjega prostora; Ritem take razvrstitve pa je usmerjen v globlino proti nekoliko dvignjenemu oltarju. Romanska cerkev daje statičen videz. Stavbna masa je težka, masivna, ni sledu o kakih lahkotnostih. Znotraj prevladujejo okorni stolpi kot oporne točke sten, zunanja lupina s majhnimi odprtini je prav tako statično oblikovana gmeta.

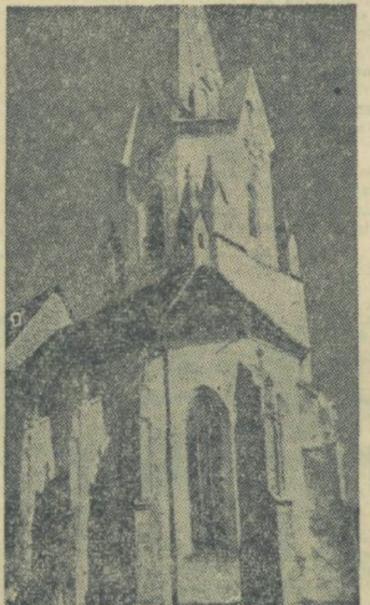
Slovenija je področje, kjer se križajo in stekajo klimatske ter morfološke meje, področje, preko katerega so vodile zgodovinske osvajalne in trgovske poti. Preko teh smo dobili tudi v arhitekturi nove ideje. Središče je bila Karantanska dol-

mo enoten prostor. Težnja po enotnem dvoranskem prostoru, prečna ladja se vedno bolj skrajšuje, dokler se ne pretopi z glavno ladjo v en sam prostor. Druga značilnost je to, da namesto polkrožnega svoda, ki smo ga navajeni v romaniki, opažamo zdaj siljasti lok in siljasti svod. Ta sprememba je čisto konstruktivne narave. V gotiki arhitekturi je značilno gibanje navzgor, siljasti lok osvobaja od togega gradbenega sistema, vse kipi kvišku. V težnji po odgovarjajočem arhitekturnem izrazu, ko vse stremi v onostranstvo, je dobil ta vertikalni poudarek zagovornike, ki mu pripisujejo čisto duhovni pomen. Nadaljnja pomembna sprememba je dematerializacija sten. Gotik je zreduciral, kar se je dalo; njegovo tehnično znanje mu je omogočilo, da je materijo stavbi odvzel, se oslonil na »pajčevinasto« ogradje oz. rebrovje, stene pa odprl v sama okna. Notranjemu ogradju odgovarja tudi zunanje. Gotika cerkev je od zunaj obdana z oporniki, ki dajo značilen videz. Zvoniki so na vhodni strani. Originalnih zvonikov je malo, predstavljajo težko konstruktivsko zahtevno. Nekateri zvoniki tudi niso zaključeni, tako na primer pri cerkvi Notre Dame v Parizu.

Za razliko od težke romanske katedrale prevladuje pri gotiki dinamična rast stavbnih mas navzgor, mrtvih sten ni nikjer. Statične lastnosti kamna so povsem podrejene, kamenita masa je razčlenjena do najmanjših podrobnosti, raste iz tal, se pne kvišku in se tako veže s prostorom, ki jo obdaja.

V Sloveniji se gotika živahno razvija že v 14. stol., pretežno pa so stavbe iz 15. celo iz 16. stoletja, ko se je gotika že oddaljila od svojega prvotnega značaja ter je oblikovanje prostora že bližje renesansi. V glavnem naletimo na večladijski dvoranski tip ali pa na enoladijski, ki je čisto zaključen z lesenim, dekorativno poslikanim stropom. Mogoče je naš najboljši primer cerkev na Ptujski gori z znano oltarno reliefno podobo, na kateri je upodobljen niz zgodovinskih pomembnih oseb. Ptujška minoritska cerkev je starejša, še iz 13. stol. V Stični je znan križni hodnik samostana. Nadalje so gotične cerkve še v Celju, Skofji Loki, Sv. Primožu nad Kamnikom, St. Rupertu itd. V erngrobski cerkvi lahko lepo zasledujemo gotiko 14. stol., pa vse do poznogotičnih dodatkov 16. stol. Gotika se je pri nas tako zakoreninila, da so še v 17. stol. v konstruktivno popolnoma negotičnih cerkvah posnemali na svodu gotično rebrovje. Tako se je zgodilo, da smo pri nas renesanso kar preskočili in iz gotike skoraj direktno prešli v barok.

Kljub temu, da nimamo spomenikov formata velikih katedral, nam je gotika dala dovolj številno zapuščino, da lahko pravilno ocenimo njeno vlogo v razvoju naše arhitekture.

Gotška cerkev (15. stol.) v St. Rupertu

na. Ta naravni razvoj pa so nasilno prekinili Franki, zato smo mi v takoj zamudi z nacionalno arhitekturo v primerjavi s Švabi in Hrvatji. Opazni sta dve velji ljudsko stavbarstvo, ki so ga predniki prinesli s seboj ter umetnostni vplivi za-

KULTURNA TRIBUNA

Pogovor z BRANKOM GOMBAČEM

Od vajenca do režiserja

BRANKO GOMBAČ se je rodil 3. aprila 1924 v Poljčanah. Osnovno šolo je dovršil v Celju. Ker ga doma niso mogli študirati, se je napotil leta 1938 za trgovski pult. Tri leta vajeniške dobe, dve leti pomočništva je prestal za pultom neke celjske trgovine. Šele leto 1943. ga reši tega poklica, ko ga zateče nemška mobilizacija. Maja 1944 pa dezertira iz nemške vojske ter se v popolni opremi prebije iz Nancija k partizanom na Pohorju; z Majnikovo ekspedicijo se udeležuje bojev v Prekmurju. 11. marca 1945 je bil v Mozirskih planinah hudo ranjen. Po osvoboditvi ostane do leta 1947 v XIV. diviziji. Bil je dvakrat odlikovan: z redom za hrabrost in z redom za zasluge za narod. Po demobilizaciji se vrne v Celje, kjer deluje kot sindikalni in politični funkcionar. Leta 1952 konča privatno gimnazijo z veliko maturjo. Vpiše se na slavistično, na jesen 1953 leta pa na akademijo za igralsko umetnost, na oddelek za režijo.

liteti. Pri teh stremljenjih bi moral rektorat dobivati vsaj pomoč pristojnih oblasti. Pot nazaj je zaprt, sicer se nam lahko primeri na celjskem odru. Prav v mojem primeru je akademija dokazala, da je njena pot pravilna, sicer mi ne bi bilo mogoče delati na odru in

Lidija OSTERC: LASTNA PODOBA

Ne, tokrat ne bom opisoval ne okolja, v katerem živi mladi študent - režiser, ne njega samega. S tem bom morda prelomil ustaljeno pravilo pisanja intervjujev, kadar hočemo koga v nekem listu predstaviti. Komu niso znane preproste sobe v Akademskem kolegiju? Nič posebnega ni v njih. Troje postelj, mize, stoli, omara, povsod razmetane knjige. Običajna študentska soba. V eni izmed takih sob v Akademskem kolegiju se v zavesti Branka Gombača porajajo liki novih ljudi, liki ljudi, ki zažive svoje resnično življenje le na deskah. Kakšen je? Ne, tokrat je bil zame pomembnejši najin pogovor.

Bj mi hotel povedati nekaj o svojih režiserskih prvencih, o svojem delu pred režijo Zadeve Caine?

— V celjskem gledališču sem sodeloval kot igravec amater že od leta 1947. V tem času sem igral in režiral predvsem mladinska dela. Tako sem leta 1949. režiral mladinsko igrano Pastirček Peter, s katero smo uspešno gostovali tudi v Mariboru. Danes je za menoj okoli štirinajst režij. Izmed njih bi omenil le nekaj tistih, ki so mi najbolj uspeli, se pravi, le tista dela v moji režiji, ki so dosegla največji odziv. Ta dela bi bila prevod in režija drame Mladost pred sodiščem, Uga Betetija drama Zlodi in na Kozjem otoku; ko sem se vrnil iz Londona in Bruselja, kjer sem študiral gledališko umetnost, sem postavil na oder Othela v elizabetinskem stilu. Kljub tej, za nas nenavadni izvedbi, je delo izredno dobro uspelo. V poslednjem času pa sem režiral Zadevo Caine.

Kaj lahko je iz teh naštetih dram spoznati, da so mi zlasti pri srcu psihološke drame, kjer predujo od izraza dobre in slabe strani človeka. Pri njihovi režiji sem vselje težil, da bi porušil pregrado med odrom in gledalci.

V Celju sem urečil tudi gledališki muzej od začetkov Celjskega gledališča pa do danes.

Režiji Mladost pred sodiščem in pa Zadevo Caine sta verjetno tvoja največja uspeha. Kako si bil zadovoljen z igranci? Je scenarij omogočil sprostiti tebi in igralcem vse izrazne in umetniške zmožnosti? Kako si zadovoljen z odzivom publike in kritike?

— V Celjskem gledališču je do sedaj še zelo težko delati, predvsem zaradi tega, ker v njem nastopajo tri skupine igravcev: absolventi z igralske akademije, poklicni talentirani in večji amaterji in pa nepoklicni igranci — amaterji. Bolj kot pri katerikoli drami, je prav pri psihološki drami, če hočeš z njo uspeti, potrebno vključiti moč in sposobnost vseh treh skupin. To pa je včasih zelo težavno. Ne trpim pa pri svojem delu površnosti in ne morem režirati, ako nisem poprej dela do vseh podrobnosti preučeval. Tako igranci v mojih rokah niso več nosilci eksperimenta. Meni je tekoča osnova, iz katere izhajam. Z igranci se skušam miselno in psihološko ujeti ter na ta način dati igri bistveni stil. Na ta način si skušam ustvariti svoj način režije.

No, da odgovorim na vprašanje. Oba scenarija sta omogočila igralcem in meni sprostiti vse, kar smo pač lahko dali vanje. Kljub temu, da sta obe dramji psihološki dokaj težki, sta bili deli ugodno sprejeti tako pri inteligenci kot pri preprostih ljudeh, tako doma v Celju, kot v Beogradu, Ljubljani, Mariboru in na Koroskem.

Kritika mi doslej ni bila preveč naklonjena. Tako na primer smo morali z Mladostjo pred sodiščem uspeti v Beogradu. Ljubljana nam je takrat očitala megalo-manstvo, tako da je Lojze Filipič moral javno zavrniti ta očitek. Vendar pa režiram za publiko in ne za kritike. Vsi ti uspehi mi potrjujejo, da je moja pot v režiji pravilna. Kako neki naj bi sicer težka psihološka dela publika različnih inteligentnih stopenj razumela, jo privlačevala in zadovoljevala.

V zadnjih letih je Celjsko gledališče doseglo vredno umetniške uspehe tako da ga danes prištevamo med vodilne slovenske odre. Kdo je imel za to največji zaslug in kaj sodiš o možnosti celjskih igravcev?

— Kdo da ima največ zaslug? No, na prvo mesto je treba vsekakor postaviti ljudsko oblast, ki je sploh omogočila, da se je iz amaterskega odra lahko razvil poklicni in, da smo dobili svojo hišo. Največ zaslug pa ima upravnik Fedor Gradišnik, ki se je v izredno nepovoljnem okolju in težkih pogojih prvih let povojnega delovanja Celjskega gledališča zavedal, da je potreben za nadaljnji razvoj dober repertoar, smotrna in načrta organizacija. V sezoni 1952/53 smo dobili mladega dramaturga Lojzeta Filipiča, ki je s smelim in naprednim repertoarjem (postavil Celjsko gledališče na radne noge. Z njim je upravnik Fedor Gradišnik dobil dragoceno pomoč. V treh letih njunega skupnega dela je gledališče doseglo zanimivo umetniško in organizacijsko višino.

Kar se pa igravcev tiče, se mi zdi — to sem tudi že preje povedal — da je delo z njimi združeno s precejšnjimi težavami prav zaradi teh treh skupin. Vendar moram reči, da je jedro zdravo, saj ga tvorijo talentirani absolventi in amaterji. Danes lahko rečemo, da se v tem gledališču že kažejo poteze bodočega stila, ki jih lahko v poslednjem času zasledimo pri vrzornih Glorije in Zadeve Caine.

Ali po tvojem mnenju danes akademija za igralsko umetnost lahko zadovoljuje zahteve slovenskih odrov?

— Po mojem mnenju pa akademija morala še vnaprej obstajati. To pa predvsem zaradi dejstva, da lahko najpogosteje v petih letih prikažemo v Ljubljani televizijski studio ter zaradi potreb filma in rada. Tudi poklicna gledališča bodo sčasoma morala doseči tisti nivo, za katerim stremijo danes profesorji na AUU. To pomeni, da bodo sčasoma odpadli amaterji. S tem bo odpravljena razlika med igranci, ki je precejšnja ovira kva-

litate. Pri teh stremljenjih bi moral rektorat dobivati vsaj pomoč pristojnih oblasti. Pot nazaj je zaprt, sicer se nam lahko primeri

hkrati študirati. Enako se godi drugim študentom. Seveda akademija pri tem zahteva, kar je popolnoma pravilno, da so vse študijske obveznosti v redu. Kakšnih napačnih v delu akademije ne vidim. Koškor, pač jaz lahko sodim, o pomanjkljivosti ne more biti govora, saj jo vodijo dolgoletni gledališki ljudje z bogatimi praktičnimi izkušnjami.

Kakšni so tvoji cilji in želje v prihodnosti? Moja največja želja je, da bi naslednje leto dokončal akademijo in tako v štirih letih dokončal ljubljanske študije. Za diplomsko delo sem si izbral režijo Millerjeve drame Pogled z mostu. Po diplomski pa bi se rad vrnil na deske v Celju. S. B.

DESET LET DELA, VZGOJE IN USPEHOV

Jubilejna razstava

Nedavno smo videli v razstavnih prostorih Umetniške zadruge komercialno razstavo risb, grafik in plastik študentov ljubljanske akademije upodablajočih umetnosti. Čeprav so bila takrat slikarska dela izključena, je bilo pričakovati, da bo zaradi te razstave okrnjena jubilejna. Toda danes, ko pregledujemo v Jakobčevem paviljonu dela ljubljanskih študentov likovnih umetnosti z veseljem ugotavljamo, da je tudi ta razstava kvantitativno izpolnjena in tudi v mejah možnosti dokaj zaokrožena.

Širina razstavne zasnove naj bi omogočila prikaz ustvarjalnosti slovenskega likovnega narajanja, pa tudi začetke in prve uspehe naših danes že priznanih samostojnih umetnikov. Zato srečamo na razstavi poleg imen letošnjih študentov in absolventov tudi nekatere imena, ki jih poznamo z ene ali več razstav, risb, polemik in p. Tu so zastopani Pogacnik M., Savinšek, Urbančič, Koporc, Barčič, Zelenko, Vovkova, Stegovnik, Seljak-Copić, Subić, Sušteršič, Dovjak, Oblak, Majer, M. Tršar, Čučna, Bombač, Lakovič, Rogelj in še na ali drugi: že znana imena so s svojimi deli malone v večini — poteza, ki kaže na kvaliteto razstave, vsaj kar se tiče gola nadarjenosti, ki jo izpričujejo razstavljena dela.

Razmeroma najšibkeje je zastopanih dvanajst slikarjev z enaindvajsetimi deli, sledi štirinajst: kiparjev s tridesetimi deli, najštevilnejša pa je grafika — sto listov sedeminštiridesetih avtorjev. Dela, ki so bila izbrana, razumljivo, brez tendence forsiranja kvalitativnih viškov pa vendar dobro nazirajo osnovni namen razstave — pokazati plodove vzgojnih prizadevanj šole od osvoboditve do danes, v desetih letih njenega obstoja.

Na razstavi so prikazana dela, ki so nastala v okviru šole konkretno med poukom, enakovredno ali morda še celo številneje in močnejše pa tudi samostojna. Tako vidimo formalno precej iskralistične poskuse, ki se močno naslanjajo na vabljive pariske in sploh evropske vzore iz reznih »poceanovskih« in »pobojrdelovskih« obdobjih poleg precej »realističnih«, to je, akademskih, ki forsirajo slikanje predmeta v njegov, snovnosti in barvitosti v smislu racionalnih in optičnih, oz. optičnih in haptičnih, plastičnih predstav o njem. Vpliv akademije se v vseh teh delih opaža, predvsem v šolanju in izpopolnjevanju v osnovnem tehničnem smislu bolj

Cene Ribnikar: Čaplje

Grafika, ki je najštevilnejša in se je po voini, tudi po zaslugi akademije, nesluteno razmahnila, je tehnično v glavnem dobra, motivno, formalno in likovno programsko pa velja zopet isto kot za slikarstvo — vendar je tu tudi že nekaj povsem originalnih poskusov, ki so prešli celo v našo umetniško zakladnico (M. Pogacnik). Plastika je v glavnem zelo sproščena, žal bojena na pomanjkanju dobrih materialov. Prednjačijo skupni odliki, manj je lesnih skulptur in samo ena kamnita. V tem oziru je pomanjkljivo prikazano obvladovanje in morda sploh poznavanje posameznih, za kiparja vsajnih tehnik: vliivanje v bron, varjenje, urivanje površin mavčnih in gipsastih plastik s kovinskimi škropljenjem). Akademija bo morala zaorati tudi na tem področju, ki je bilo doslej domena privatnikov (pač glede na njihove možnosti), če naj vzdrži korak s sodobnimi likovnimi šolami po svetu. Morda gre velik del omenjenih pomanjkljivosti na rovaš pretesnih prostorov, ki niso bili primerni za urednišev širše razstavne zamisli. A tudi tako je jubilejna razstava ob desetletnici ljubljanske akademije upodablajočih umetnosti dosegla svoj namen kot dovolj uspešna likovna prireditev. I. HMELAK

PO DRŽAVNIH ŠTUDENTSKIH PRVENSTVIH

Neizpolnjena pričakovanja

TEKMOVANJA V SARAJEVU, BEOGRADU IN NOVEM SADU

V MINULEM MESECU JE BILA SPORTNA ŠTUDENTSKA SEZONA NA VISKU. PO TEKMOVANJIH, KI SO JIH PRIREJALI ŠTUDENTI PO SVOJIH UNIVERZAH, SO SE NAJBOLJŠI PREDSTAVNIKI TREH SPORTNIH PANOG: NOGOMETA, ODOBJKE IN NAMIZNEGA TENISA ZBRALI V NOVEM SADU, SARAJEVU IN BEOGRADU, KJER SO SE POMERILI ZA NASLOVE DRŽAVNIH ŠTUDENTSKIH PRVAKOV. O TEH TEKMOVANJH SO NA SEŠTANKIH CENTRALNEGA ŠPORTEGA ODBORA V BEOGRADU MNOGO RAZPRAVLJALI IN SMO OD NJIH PRECEJ PRAČAKOVALI. ZAL PA SE JE KONČALO PRECEJ DRUGAČE IN ZA VSA TRI PRVENSTVA LAHKO REČEMO, DA NISO DOSEGLA SVOJEGA NAMENA, SE VEČ, NISO BILA NITI NA PRAVI SPORTNI VISINI.

Slaba organizacija v-Novem Sadu

V Novem Sadu so se zbrali nogometaši. Skoraj vsi so si bili edini v tem, da je bila organizacija tega tekmovanja zelo slaba. saj so bili igralci nameščeni zunaj mesta in mnogi Novega Sada niso niti spoznali, čeprav so igrali tam več tekem. Zanimivo je tudi to, da so ekipe stanovaly vsaka na drugem koncu, kar je onemogočilo študentom raznih univerz, da bi se med seboj spoznali. Ni naš namen, da bi na tem mestu govorili tudi o tehnični pomanjkljivosti, kot se na primer slaba igrišča, pomanjkanje slatičnic, slaba higiena in podobno.

Znano je, da je postala ekipa Novega Sada študentski prvak v

odbojki. Udeležile so se ga ekipe Beograda, Sarajeva, Novega Sada, Skoplja in Zagreba.

Zanimivo je, da tudi na tem prvenstvu ni bila organizacija tako kot bi si jo želeli. Precej težav je bilo s prostori, kjer naj bi igrali tekme. Dež je precej motil tekmovalje in telovadnice je bila pravi problem, ki so ga organizatorji le s težavo rešili. Tekme same so zadovoljile gledalce, saj jim lahko priznamo dokajšnjo tehnično raven, pa tudi dramatičnost ni manjkala. V splošnem lahko rečemo, da je bila igra moških mnogo boljša kot tekme deklet, ki so igraly zares začetiško odbojko. S sodniki so bili igralci v glavnem zadovoljni, čeprav so jim tu in tam očitali, da so pristranski. Slabše pa je bilo z zaplani-

miznega tenisa. Udeležba je bila dokaj slaba, saj so nastopili samo predstavniki Sarajeva, Novega Sada, Zagreba in ekipa veterinarske fakultete iz Beograda. V Sarajevu je bila za razliko od ostalih tekmovalj organizacija odlična. Tudi tu je moštvo Novega Sada odneslo naslov prvaka (Novi Sad je zmagal tudi v odbojki in nogometu). Ekipa Zagreba je zasedla drugo mesto, Sarajevo pa celo tretje.

Precej negotovanja je vzbudila dokaj slaba udeležba in odgovori ekip iz Beograda (kjer menda niso mogli sestaviti moštva), Skoplja in Ljubljane. Tako tudi to prvenstvo ni uspelo in ga lahko uvrstimo v isto vrsto z ostalimi.

Zakaj Ljubljana ni sodelovala?

Predstavniki ljubljanske univerze niso sodelovali niti na enem izmed teh tekmovalj. To je vzbudilo precej jeze med organizatorji in nastopajočimi, saj so prihajale v Ljubljano celo protestne brzojavke. Nikakor ni res, da bi upravni odbor Olympie ne spoštoval sklepov centralnega odbora. Tudi to ni res, da bi namenoma bojkotirali vsa ta tekmovalja. Vzrok je popolnoma enostaven in jasev: v blaginji ni bilo prav nič denarja. Prav zaradi tega je UO Olympie predlagal, da bi ta tekmovalja prirejali odslej vsaki dve leti, s čimer bi prihranili precej denarja. Seveda se ne moremo strinjati s pojmom registriranih klubov, oziroma neregistriranih igralcev, kajti pri nas so vsi tisti, ki vsaj malo obvladajo to ali ono športno panogo, registrirani pri športnih zvezah. V Beogradu je s to stvarjo precej drugače, saj so tekmovalci študentje registrirani samo pri svojem športnem odboru, ne pa tudi pri športnih zvezah in imajo torej na teh tekmovaljih pravico nastopati. Vse to bo treba čimprej urediti tako, da bo za vse prav, saj s takim tekmovaljem kot so bila to pot res ne bomo prišli daleč in jih nima pomena še vnaprej prirediti.

Končni razpored moških ekip: 1. Novi Sad, 2. Beograd, 3. Sarajevo, 4. Zagreb, 5. Skopje.

Zenske: 1. Beograd, 2. Sarajevo, 3. Zagreb.

Tudi v Beogradu so našli nekaj primerov kršitve pravil, predvsem glede registriranih igralcev. Ugotovili so, da je nastopalo v moštvu Sarajeva in Novega Sada, morda tudi pri Beogradu, več registriranih tekmovalcev.

V Sarajevu malo nastopajočih

Tretje državno študentovsko prvenstvo je bilo v Sarajevu. Tam so se zbrali — oziroma bi se morali zbrati — najboljši predstavniki študentskega na-

nogometu. Njihov največji tekmelec so bili Zagrebčani, ki se sedaj pritožujejo, da so tekmo z Novim Sadom izgubili po krivici. Vsekakor res ni pravilno, da so domačini brez predtekmovalj prišli v polfinale, moštvo Zagreba pa je igralo dve tekmi zapovrstjo. Nerazumljivo je, zakaj ni bilo nobenega žrebanja in so bile tekme vnaprej določene. Kot smo že omenili, je ekipa Novega Sada prišla natavostno v polfinale in medtem ko so Zagrebčani morali igrati tri tekme, so Sarajevčani igrali samo eno.

Ceprav je veljalo strogo pravilo, da ne smejo na tem tekmovalju igrati registrirani igralci, je vendar nastopilo več članov kvalifikativnih moštev, med njimi cela vrsta prvotlačev.

Končna ugotovitev udeležencev: bolje bi bilo, da bi prvenstva sploh ne prireditili!

Tudi v Beogradu slabe Maja je bilo v Beogradu državno študentsko prvenstvo v

ŠE NEKAJ MOŽNOSTI ZA ...

... prijetne počitnice

Pri tabornikih počitnicah za 120—150 din — študentski tabori po vsej državi

Ze v prejšnji številki Tribune smo ugotovili, da je na naših univerzih zelo malo članov Počitniške zveze. Zato smo obljubili, da bomo tokrat našli še nekaj možnosti za tiste, ki jim ugodnosti Počitniške zveze niso dosegljive.

Kopru, kjer se bodo zvrstile razne skupine od kulturnih do športnih, nekaj šotorov pa je na razpolago tudi posameznikom. Točne cene dnevne oskrbe vam zaneskrat: še ne moremo povedati, gotovo pa je, da ne bo visoka.

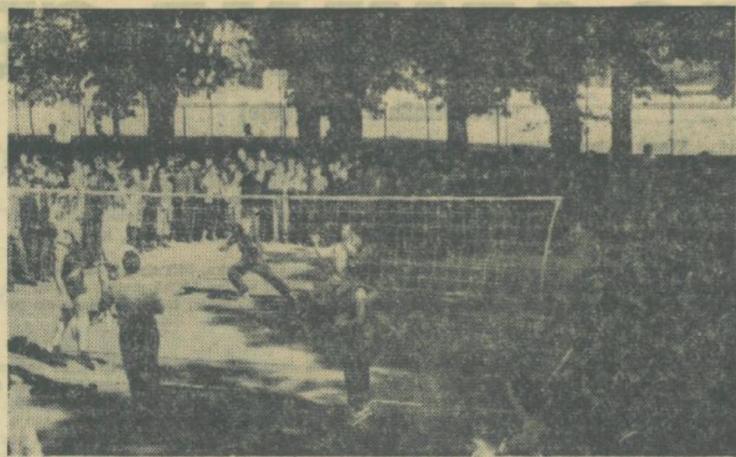
Podobni tabori kot v Ankaranu, bodo tudi v Dubrovniku, Zadru in Makarski. Za potovanje v enega izmed teh taborov je treba stopiti v stik z mednarodnim odborom Zveze študentov. Vedeti je namreč treba, da bodo v vseh teh taboriških gostovali tudi študentje iz raznih evropskih držav. Vsa ta taborišča bodo dobro opremljena, vodstva pa bodo skrbeli tudi za prijetno izletje. Tako bomo lahko v teh taborih našli športne prostore, knjižnice, zabavišča in družabne prostore.

Pri nas dož, na morju pa...

Tabornštvo je med študenti precej razvito, vendar je članov taborniške organizacije bolj malo, kajti mnogi taborje uprivatno. Nadvomno je zaborjenje največja oblika počitnice, saj nas v okviru organizacije stane vsa dnevna oskrba le 120 do 150 din. Če se vlagamo v kakšni od taborniških društev boste nedvomno lahko preživeli teden ali dva v kakem prijetnem kraju, bodisi v planinskih predelih Slovenije ali v krajih ob morju. Življenje v taboru je urejeno tako, da je poskrbljeno za čim boljše razvedrilo. Taborniki srame za tem, da bi čimbolje izkoristili svoje geslo: združuje prijeme s kočisanjem. Pri tabornjenju spoznavajo naravo, se uče taborniških veščin, učijo se plavati, pripravljajo izlete in podobno.

Druga možnost — če bodo delili mnogi študentje — so tabori Zveze študentov Jugoslavije po vsej državi. Naša univerza bo priredila sezani tabor v Ankaranu pri

Na odbojkarških igriščih pod Cekinovim gradom je vedno živahno

Tretjič gre rado ...?

Nogometni klub Olympie je med najmlajšimi v študentskem društvu. To je klub brez tradicije, kakršno imajo odbojkarji, košarkarji, smučarji in drugi vendar je kljub temu dosegel toliko, kak velja ob tej priložnosti napisati o njem kaj več. V nasprotju s delom ostalih klubov je NASK vse doslej premišljeval za četne težave, saj so začeli takorekoč iz nič.

Besediča »nič« pravzaprav ne pove dosti, saj pri mnogih napli šemo ali rečemo, da nimajo nič osnovnih sredstev, da so v težavah z igriščem in podobno. Pri nogometaših je vse drugače. Ko so se zbrali na ustanovnem občnem zboru, niso imeli niti najmanjšega premoženja in izgledi za uspešno delovanje kluba so bili minimalni. Društvo jim ni moglo dosti pomagati z denarjem, saj si s tistim prispevkom niso mogli kupiti niti dovolj žog. Znano je pravilo, da se da z voljo mnogo doseči in tako je bilo tudi pri nogometaših Olympie. Na vse mogoče in nemogoče načine so zbirali denarna sredstva, pri ostalih nogometnih klubih in tako so kmalu izšli iz starih dresov, najtežji problem pa je bil in je še danes igrišče. Enkrat so gostovali tu, drugič tam, povsod pa so zahtevali za uporabo igrišča mnogo denarja. Plačevanje igrišča je bila in bo, dokler tega problema ne bodo rešili, največja postavka v njihovem proračunu.

Nogometnemu klubu Olympie niso prerokovali dolgega življenja. Mnogi so celo dejali, da po takimi pogojih nihče ne more uspeti. Zagodilo pa se je popolnoma drugače! Za prve tekme so pokazale, da imajo fantje velike volje in tudi precej tehnične znanja in tako so kmalu izvalili precej pozornosti z rezultati, ki so se skoraj brez izjeme glasili v njihovo korist. Prijavili so se za tekmovalje, pričeti so morali seveda na najnižji skupni — v II. razredu ljubljanskega podzveze. Od začetka do konca tekmovalja so bili v tej skupini najboljši moštvo, osvojili so prvo mesto in si tako pridobili pravico vstopa v višji razred. V I. razred ljubljanske podzveze. Tu je bila konkurenca precej močnejša in tehnična se je razgibala enkrat v korist Svođa, drugič v korist Olympie. Ko nese koncev je le Olympie za-

glavni sodnik Gvardjančič mnenja stranskega sodnika ni upošteval. Razen tega so gostje v svojem kazenskem prostoru očitno igrali z roko, česar Gvardjančič ni hotel videti. Sodnik je med tekmo z različni opaskami vznemirjal igralce Olympie in s tem tudi vplival na igro. Če so navedbe igralcev in funkcionarjev Olympie resnične, potem lahko upamo, da bo pravici zadosteno in tekma razveljavljena. Pri NASK so glede kvalifikacij optimistično razpoloženi in upajo, da se bo izpolnil pregovor: tretjič gre rado. Po uspehih v II. in I. razredu naj bi prišel še III. vstop v republiško ligo. S tem bi se ugled kluba nedvomno zelo povečal, prišlo bi še mnogo novih igralcev, ki zaenkrat stojijo ob strani, med študenti pa bi si klub pridobil še mnogo novih prijateljev, kar bi bilo tako igralcem kot tudi funkcionarjem v veliko oporo.

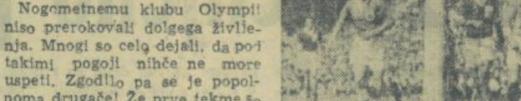
Študentsko nogometno moštvo je pravzaprav tehnično dobra ekipa, lahko ji pridamo še dobro lastnost — borbenost in požrtvovalnost. S tem pa seveda ni rečeno, da je moštvo popolno, saj jih nikakor ne moremo povaliti glede vestnosti in reda pri treningih. Samo nekaj igralcev je teh, ki prihajajo na treninge redno, medtem ko se ostali pojavijo le na tekmah. Na ta način ekipa ne more biti vigrana, kar pa je eden glavnih pogojev dobre in koristne igre. Precej težav je tudi pri sestavljanju moštva. Mnogo je namreč primerov, ko eden ali drug zopstane. Tu so študijske zapreke, osebni opravki, poškodbe in bolezn.

Pri nogometnem klubu Olympie so pred nedavnim ustanovili tudi drugo moštvo in pionirsko ekipo, mladinci pa bodo pričeli s tekmovaljem v jeseni. Za vsa ta moštva pa ni dovolj opreme in žog. Najtežje pa je s prostori, saj smo že zgoraj navedli, da je treba plačevati za igrišča težke denarje. Upravni odbor Olympie, kakor tudi nogometaši, sami se trudijo, da bi našli prostor, kjer bi si uredili igrišče. Z načrti pod Cekinovim gradom o katerih smo v Tribuni že pisali je tako, da jih odlagajo od jeseni na spomlad in od spomlad na jesen. Ing. Bloudek se je sedaj zavel, da bi uredil za študentski nogometni klub staro igrišče Primorja nasproti stadiona. Vprašanje pa je, kako se ooda s tem strinjati urbanisti, ki se drže perspektivnega plana razvoja Ljubljane, pa naj bo to tudi za 50 let naprej.

Prav gotovo bo imel študentski nogometni klub vedno večje potrebe, še posebno, če bo hotel opraviti vse naloge, ki mu jih nalaga članstvo v študentskem športnem društvu. Izvedba medfakultetnih tekmovalj, raznih prijateljskih tekem med študenti te ali one fakultete in podobno, to je za sedaj skoraj nepremisljiva težava, ki pa bi bila takoj rešena, če bi imeli svoje igrišče.

Tudi on mora tmeti razvedrilo, ki pa ni nujno, da je telesna vzgoja in, če je s tem preveč obremenjen, postane njegovo delo v šoli — kar mu je glavna naloga — nekvolitno. Vsak drug profesor bi pa lahko za svoje razvedrilo družbi in društvu ogromno pomagal pri tem delu.

MILAN PRIMC

Vesah požrtvovalnost ni dovolj

Pred študenti — nogometaši je sedaj najtežja naloga — kvalifikacije za vstop v republiško ligo. Nasprotniki so močni (Branik iz Nove Gorice in Trilč), po vsej verjetnosti tudi zelo dobro pripravljani. Pred nedavnim so se odigrali prvo kvalifikacijsko tekmo z Branikom in jo izgubili z rezultatom 1:2. Ta tekma po zatrijevanju nogometašev Olympie ni potekala regularno in so zaradi tega vložili protest pri nogometni podzvezi. Po njihovem mišljenju so gostje iz Nove Gorice dosegli en gol iz offsidea, kar je priznal tudi stranski sodnik, medtem ko

Odbojkarški komentar

Naši se dobro drže

stopajo stari znanci iz zvezne in slovensko-hrvaške lige. Med tem je se moštvo Olympie kar dobro znašlo, čeprav sta prvi dve tekmi prinesli poraze. V tolažbo naj povemo, da so bili to nasprotniki, ki se sedaj bore za I. in II. mesto v Sloveniji — Fužinar in Novo mesto. V teh tekmah se je študentom poznalo, da pozimi niso imeli možnosti treninga, ker niso imeli telovadnice. V naslednjih tekmah so zagrali mnogo bolje in brez posebnih težav in nabrali šest točk v tekmah s Kamnikom, Ilirijo in Jesenicami. To jim daje možnost, da se uvrste na tretje mesto, lahko pa tudi konkurirajo za enega izmed višjih mest v jesenskem delu prvenstva.

Kakšne so možnosti za jesen? Nedvomno precej boljše, kot so bile v spomladanskem delu tekmovalja. Ekipa bo imela priložnost, da se čez poletje dobro pripravi in vse kaže, da so igralci pripravljani za tako delo. Prireditelj bodo celo skupni treningi, ki jim bo nedvomno zelo koristilo, seveda če bodo zbrani vsi igralci, ki v tem tekmovalju nastopajo. Lahko tudi še povemo, da bodo v jesenskem delu svoje ekipe nekoliko pojačali, saj se bo vrnil od vojakov Bulc, nastopal bo tudi Megušar, ki je zaradi službenega potovanja igral samo nekaj tekem in morda tudi Punčuh, seveda, če bo redno treniral. Tako lahko pričakujemo jeseni od naših odbojkarjev in odbojkarjev dobre vesti.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da je Olympie študentsko

TRIBUNA, list študentov Ljubljanske univerze. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5a, telefon 31102 — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik: Janko Popovič. Študent prava — Tekoči račun Narodne banke 66-PB-1-2-567 — Letna naročnina 200 dinarjev — Rokopisov ne vračamo — Tisk Casopisno založniškega podjetja slovenski poročevalci.

Pomen, naloge in cilji športa na Univerzi?

Prišel je čas, ko več ko kdaj koli poprej razmišljamo, kako uvesti šport na univerzo. V inozemstvu je na visokih šolah, predvsem v ZDA, šport po izbiri — obvezen predmet. Toda, ali bi naj bil tudi pri nas obvezen? Ne, vsaj za določen čas je to še nemogoče; potrebno ni, nujno pa je, da s tem začnemo, za enkrat še morda v prostovoljni obliki.

Smoter športa na univerzi je: pomagati našemu izobražencu pri zdravemu načinu življenja. Šport naj mu postane navada, razvedrilo, sestavni del vsakdanjega življenja, zdravstveno kulturna potreba. Za študenta je škoda, če ne hodi vsak dan v naravo, ali vsaj redno od časa do časa, toda čimbolj pogosto.

Najlažja oblika tega so izleti, igre, izleti s kolesom, plavanje, smučanje, planinstvo itd.

Vse to bi se dalo v dopolnem času doseči, a treba je ustvariti pogoje: preprosta igrišča in skrb za vzgojo kadrov. Na gradnjo stadionov, večjih plavalnih bazenov in pod. še ne moremo misliti, ko imamo druge osnovnejše potrebe — stanovanja, bolnišnice itd.

Prvi korak bi naj bil sklep, ki bi vsebuoval postopno pripravo: kadrovska in materialna. Tu bi naj bilo govora predvsem o ustvarjanju pogojev.

Eventualna uvedba bi naj predvidela, obvezno športno panogo po izbiri: atletiko, rokomet, košarko, telovadbo itd. ne pa telesne vzgoje, za kar moramo predpostavljati, da dobe to študenti že v srednji šoli.

Kakršen koli zakonski predpis o obveznosti športa na univerzi bi bil preuranjen; zato more te naloge vsi študenti Olympie, ki naj bo drugi pobornik za zdrav šport.

Sredstva bi bila potrebna le za kupovanje raznih rekvizitov, gradnjo manjših, preprostih objektov in pod. Mislil, da mora športnik vse dobiti od kluba, je le grda razvada. Pravi šport začneja tam, ko je človek pripravil nekaj žrtvovati za svoje ljubiteljsko udejstvovanje.

V kolikor bi sprejeli predlog, ki so ga dali na skupščini Olympie, da bi stalno nastavili na univerzi tri profesorje telesne vzgoje, bi naj le-ti prevzeli organizacijo, pomagati bi si pa morali še z drugimi športniki.

Uvedba športa na univerzi bi bila prvenstveno potrebna na pridobitno-matematični in filozofski fakulteti. Zakaj?

Diplomanti obeh gredo kot profesorji na gimnazije, kjer bi lahko sodelovali pri reformiranju šole, pri izvedbi športnih dni, pomagali pri TVD Parizan ali v športnem društvu, skratka — pomagali bi profesorjem telesne vzgoje pri širjenju te med ljudstvo.

Nekateri pričakujejo od profesorjev TV, da bodo oni rešili pereče vprašanje kadrov. Toda od učitelja telesne vzgoje ne moremo pričakovati, da bi po štiri- pet urnem delu v šoli še pomagal pri praktičnem, to je vadiateljskem delu v društvu ali klubu.

Tudi on mora tmeti razvedrilo, ki pa ni nujno, da je telesna vzgoja in, če je s tem preveč obremenjen, postane njegovo delo v šoli — kar mu je glavna naloga — nekvolitno. Vsak drug profesor bi pa lahko za svoje razvedrilo družbi in društvu ogromno pomagal pri tem delu.

Študentje, študentke!

Z zbiranjem in oddajo odpadkov koristite skupnosti, sebi pa ustvarjate primerne dohodke.

Podjetje »ODPAD« odkupuje raznovrstne odpadke v vsaki količini po zelo ugodnih cenah.

Odkupne postaje so v vseh večjih krajih Slovenije.

MNOGO SANJ NA CESTAH

(reportaža s črne ladje)

Spoznala sva se nekpo, tudi na črnem potovanju. Govorila mi je o sreči, o svojih principih. O realizaciji. Prvo je diplomirala, potem žena in otroci. Dva, najbolje deček in deklica. Potem dom v predmestju, vrt in senca, gozd v bližini. Govorila je še o službi, ki naj bi bila predvsem dobro plačana, seveda rujna bi bila potovanja v tujino... Samo to, dragi moj, in bi bil najšrečnejši človek na svetu. Najšrečnejši! A bile so le sanje in smejala sva se oba ter veselo nadaljevala najino črno jadranje.

Po mnogih letih, po treh, sva se zopet srečala. Kako si kaj? Kar gre, diplomiral sem, oženjen sem, glej sliko, kar čedna si? Fantek, seveda, in deklica, tri tedne je stara, srčkana. Pod Golovcem stanujem, lep vrt imam: biša njenih staršev. Dobri, stari ljudje so. Služba? Komercialni direktor pri... tudi v inozemstvu hodim, kupil sem si »Puch 250«, krasna mašina, da bi jo videl kako gre na Vršič... Potem si najšrečnejši človek na svetu, sem dejal resno. Oh, kaj hi, je menil, ne govoriiva o tem, toliko skrbi... Povabil sem ga potem malo v našo kajuto: pridi, da pomodujemo, tovariši bodo veseli, ko te vidijo. Seveda se je izmazal, srečni ljudje ne stopijo več pod črna jadra: delo imam še nočoj, poročilo moram končati in jutri oddati, saj razumeš, kdaj drugič pa prav radi!

Odšel je v svoj »mirni gaj« pod Golovcem. Kje pa je? so dejali tovariši. No da, odšel je domov, pripravlja poročilo in kdaj drugič pride med nas.

Z njim se še vedno srečujem, sicer ne vsak dan, a vedno takrat ko je vihar najhujši. Ko je v kajuti mrak in si človek želi česar koli, naj pride kdo in naj prinese s seboj žalostne ali vesele novice. Takrat se zgodi, da potrka nekdo in vibravi Ignac, nada naše arhitekture, vstopi pod plizki krov, naš dragi Ignac, ki še vedno stanuje v svoji »kletki« nad četrtim nadstropjem.

Šest let prebiva Ignac že tam. Zdi se mi, da je zelo naporno stanovati v stanovanju, ki je podstrešno in nima navpičnih črt — in biti arhitekt. Taki ljudje morajo mnogo risati. Sicer pa je to brezpomben deščji, o katerem se z Ignacem nisem pogovoril. Toda on je človek, ki je nosil in menda še nosi s seboj veliki sen: rad bi imel majhno sobico, v katero bi namestil pohištvo, moderno in skromno, ki bi ga sam načrtil in sam naredil. Seveda, sobica bi morala biti čedna, z mnogimi vertikalami, svetla in še kaj. Mnogi mu zamerijo: češ, fant vesel bodi, da imaš tisto »kletko«! Da, vedno, ko sva bila sama na barki, je govoril o tem; ko se vse to uresniči, nas bo povabil kdaj tja, kjer bo mnogo svetlobe, se misliji si ne moremo kako lepo bo njegovo pohištvo, moderno že ampak...

Včasih se zgodi, sicer ne pre pogosto, a vendar se. Nekdo ti je rekel: »Osel neumni, čemu se pehaš, kaj res ne vidiš, da se ti rogajo za hrbtom in se ti smejiolo? Morda mi ni tega nihče rekel in so me samo opovali. Kdaj, zakaj? Vrag vedi. Ko se zgodi kaj takega, se vkrcam na črno barko, povabim s seboj črne tovariše, razpemo jadra, sedemo v temno kajuto in modrujemo. Veter pa medtem polni jadra in nas žene kdovekam. Na takih potovanjih srečamo ljudi, ki nam pripovedujejo zgodbe o sanjah: ljudi, ki jih imajo mnogo, sanj, in druge, ki so brez njih.

To niso samo želje: imeti avto, biti podoben Gregory Pecku, biti slaven kot Zapotek in nesmrten kot Einstein, to so lahko čisto majcene želje: sobica 3x3,5 metra; oče, ki ne popliva; dekle, ki te ne zapusti, ko pride boljši; izpit iz patologije; trinajsta plača ali pa še kaj manj...

Veseli smo se in govorili tovarišem o tem, včasih smo kje iztaknili, naslov, da nekdo odčaja sobo in mu ga nesli. Bral je tudi oglase, a nič, povsod so zahtevali veliko denarja. Tako je moj Ignac ostal šest let v svoji »kletki«.

Zadnjič sva se srečala pred tremi meseci, pravil mi je, da intenzivno študira, da bi rad kmalu diplomiral in potem ne bo več hodil nejevoljen od naslova do naslova. Tri mesece že ni bilo Ignaca na naš brod in vedno, ko kdo potrka, se mi zdi, ej vraga, morda je pa on, morda nam je prišel povedat, nas prišel povabit...

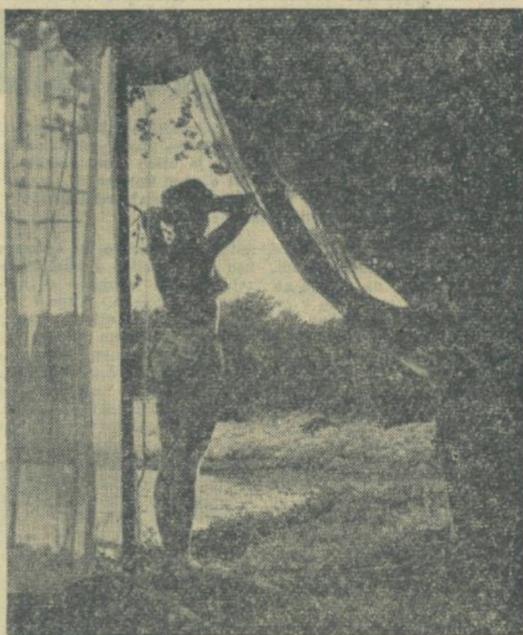
Pre dnevni, ko sem bil spet na potovanju, je nenadoma vstopil v temen prostor Notredamski zvonar. Tak se mi je zdel v tisti strašni noči in on sam je bil precej ravnodušen do tega imena. Morda ga je že kdo imenoval tako? Grbav je in to je njegova nesreča; nisem verjel, da ljudje še vedno tako mislijo.

Notredamski zvonar je uradnik v nekem uradu, pripovedoval je kje, a se ne spominjam več. Menda stanuje v starem delu mesta. Pripovedoval je, da se mora vedno znova priklopiti direktorju, ker bi ga sicer že zdevnal odslavili. In to je zelo težko, kajti dekleta, ki so povpraševala po službi, so bila čedna in direktorja vsi poznajo. Bolje je imeti v uradu dekle, ki si mu storil uslugo, kot pa grbavca, ki samo sitnari. Verjamem pa mu, ko pravi, da dela

za tri, za Nežo, Tono in Janeza, ki sede z njim v isti sobi. Stari je marljiv in sposoben, oni pa ga potem štitiijo če pride spet kako čedno dekle.

Razumel sem, da to ni glavni del zgodbe. Notredamski zvonar

spada med tiste, ki jim nikoli ne bodo zazvenele fanfare nesmrtnosti, čeprav si to silno želi. To so njegove sanje. Piše namreč roman, le to je povedal, o vsebini ne govori z nikomer, čemu neki, saj bi se mu smejali

Marjan CIZEJ: JUTRO (z razstave fotoamaterskega kluba v Naselju)

in tako se je zgodilo neko pomlad, menda je bilo lani, da je hotel Notredamski zvonar oditi na letni dopust že v juniju, kajti le takrat cveto narcise pod Goljico. Hotel jih je videti zaradi romana. Nam v kajuti se je zdelo to nekaj čisto naravnega: človek piše roman in hoče videti kaj lepega, no in narcise pod Goljico... Drznil se je prositi direktorja in on je odgovoril ne. Kasneje je dejal morda in ko je bil Notredamski zvonar tretjič pri njem, mu je rekel: naj bo, se bomo domenili! Ko je bli naš znanec že skoraj vesel, je nenadoma spet vse padlo v vodo: zaradi malenkosti. Zelo se je prepričal: pozabil je direktorju železni srčbo za god. Drugi v uradu so to storili, a bili so zlobni in mu niso povedali, ker so vedeli, da bi se rad priklopil direktorju.

Potem so mu spet rekli ne in na nadržali, češ naj bo discipliniran, ker je mnogo boljnjih uradniških moči, ki se ponujajo vsak dan.

Takrat je odšel Notredamski zvonar rrviti na krov črne ladje.

Danes ga nihče več ne vprašuje o njegovem romanu, morda ga še piše morda še sanja, a ne spominjam se, da bi kdaj dobil o letnem dopustu pod Goljico. Letos verjetno ni prosil direktorja za to.

Kdo ve, kam nas bo zagnal črn val danes? Sonce bo zašlo in prišli smo ven na krov iz kajute, katere majhna okrogla okna zadržujejo dan zunaj in noč znotraj. Naslonili smo se na ograjo in mislili na tovariše, na njih sanje in želje. Morda se bodo uresničile, morda tudi ne. Vseeno je, veska izpolnjena želja rodi drugo. Sanje včasih niso veselo, niso plemenite in ne lpe, a vedno so naše, človeške — iskrene in pogosto nam o mnogih, mnogih razočaranjih darujejo tudi kak trenutek sreče, radosti in lepote.

Še eno zaplenjeno pismo

Dragi moj kulegal!

Kr nič se ne jez, sej te puznam, zmeram s reku, oh ta moj Lole ma to Lublano tko rt, da m še pisat puzab. Res, da sm ti pisu je pred letam, se m zdi da septembra k s ti še mislu u Lublano pridit. No pa ni blo nič iz tega. Prpuđval so mi drug kako se maš, pa tud teb so praul, kako se mam jest, no vidiš, a reblo škoda dnarja za marke, da b te še pisou. No zdej, ka je pa še enkat leta konc, ti morm pa napisat par besed, veš zato ka ne mislm nič dam hodit, veš grem u tujina na prakso pol pa na en seminar pa na na era delavna akcija, tud uzru se razume!

Upam da se maš kr dobr, da je žena pridna in da mulc kr fajnl tul punoč. Sej praumo zml-

ram ka se dubemo pr Louc, tala nič pubec je najbl prou naredu, uženu se je, mulca ma, pa ubnčinsk tajnik je, plača ma kr fajnl, pa nuben ga ne zeza tko k nas na usaka pu kuraka. Sploh je use skp ena figa, če neb mou du diplome sam še en let, b use uslov k vragu, sej se ves ne spleča. Kua pa bom poj sej se prve tri mesce še gat ne bom mogu kupt, da b se pa na dš, a reblo škoda dnarja za marke, da b te še pisou. No zdej, ka je pa še enkat leta konc, ti morm pa napisat par besed, veš zato ka ne mislm nič dam hodit, veš grem u tujina na prakso pol pa na en seminar pa na na era delavna akcija, tud uzru se razume!

cajtno pa tud drug so t praul, b t jest tud rt povedou kako smo prživl tola študijska sezona pr na u Lublan. Pa morm fejt premislit kaj pa čese je sploh kej zgudi. Veš ta let smo olo ma študiral, precej več k učas. Ej, draši moj, minil so lepi kajti, use je pustal drgač, Bruc okol hodjo pa pravio: »Stare bajte nimajo pravilnega odnosa do skupnosti in do študija« in, fu! kakšna važna guiazn, sej nič ne znajo, ampak važn, da po drsnac sploh ne morš več gor pa dol, Pol so pa tapru najbl avoh popusti, pol pa še mi, zdej se usak petek pa usako sredo duma učim, pa lumpamo sam druge dni. Sej nam je zdej kr usaka ka, ka, ka, grenka ka zmiram misliš, as bojo tamlad vidl pa blo spoi gofla vrtil, da bo pu Lublane vedl, lej jh ka sam pljejo. Veš rezultat so pa le bli, en ceu izpit sm naredu.

Drgač je blo pa use tko k zmiram, plesal smo za pusta pa še douh prej pa pol, zdej se nam pa ne lub več. Ka je pa pusot tah douhcajt. Smučat tud nismo šli ka je blo premrz uzni! pa u žep tud.

Edin ki bi blo važn sta dve stvari, tista moja mulca se je poručila z enm kojnam ka ma že fejt služba. Sej ma punca kr prou. Erga lepega dne je pršla pa je rekla, veš ti kulegal moj, sej te nam rada, pa lej, sej s tebe ne bo nkol nič. Veš, jest sm enga fejt jogra dubila, ka fajnl zasluž, stanujajne ma, čedn je, pa sploh. Veš, zdej je heca dost pa je treba na budčnost mislt. Ti tut, sm reku, ka s ga pa najda, sm jo prašou, ka se nism mogu spomnt, sej sva bila zadne cajte skor nuč pa dan

skp. Pa n. je rekla: ki pa, fajnl deca zdej lohk dobiš u cajngah, jest sem mela še srečo, da me je marou, sej m je kazou slike enh dvajst bab ka so mu pisave pa veš zakua je mene zbrau? Z istga konca sm duma, oba sta idčana to je prima! Pol je pa ceu večer jukala, moj pa mol, sej te ne bom nkol puzabil; tke ušarije je trubeziala use du zutri. Pa jest sm tud kr jofu, mja je hudič, tkola hodš z babo let pa pu pol s t pa na urdinar ugias prilma. Tko je zdej.

Druga stvar ka je pa za puvadpa je to je da sm pustou nuvinar, tapreu, sej sm t reku že prej da to ni dons nič teško. Veš tizga Teuža, ka sm ga zadn zmerjou da je len pa use tadrug, sm najdu u en ušarij pa sm ga mal napoju, pol sva na guvorla pa guvorla u del pa u pisajnl use drug. Pol se je pa hotu for narest pa je reku, ti ka dnar rabš dej mi kj napisat, veš da bomo use tiskal. Pa sm začeu pučas, pa ne pisat, ampak z novinarji lumpat hodt, pa smo presedeje cele večere u ušarijah pa diskutiral u člankh, veš pa sm zmiram znou prou udrihat pu spisih tistih ka jh ni blo zraun, a hvalu vporočaje tisth ka so bli zraun. Pol se pa prikups pa pijes pa ti praujo dej kj napiš, fant, če dnar nucaš. Tko se je začela moja nuvinarska karjera, pa nič kj ne vem, čebo kj z mene, sm le usej preken, ne za pisat, ampak da b se gor zezu pa zmiram vedu kirg: morš šinfat pa kirga hvait. Tu je budičou tško.

Zdej bom pa kr nehu, bo najbol, ženo maš pa utroke pa te nesmem cajt krst. Fejt bod, te puzdraua toj Lole.

Zadružno lesno industrijsko podjetje Ljubljana

Proizvaja:

- vse vrste pohištva
- in dele pohištva
- zložljive vrtno garniture
- zložljive stole, zložljive mize
- vse vrste parketov
- lamelni parket
- vse vrste zabojev
- lesno galanterijo
- lesno moko, lignolitne plošče
- za tlak in oblogo
- lignolitno maso
- lesne žagarske proizvode
- bakelitno maso
- in bakelitne izdelke
- vrši polaganje parketov
- in lignolitnih tal

Uprava Ljubljana, Parmova 37, I. trakt

Telef.: direktor 31-565; komerciala 30-192

Telegram: ZaLIP Ljubljana

Rezultati nagrajnega natečaja 4x4x4

Na nagrajni natečaj 4x4x4, ki smo ga razpisali v prvomajski številki Tribune, smo sprejeli vsega skupaj štiri rešitve (I) Komisija, ki so jo sestavljali trije člani uredništva in uprave Tribune, je dne 16. VI. 1956 glede na pravilnost odgovorov in na osnovi sistema, objavljenega v prvomajski številki Tribune, podelila nagrade.

1. nagrada (14-dnevno bivanje v inozemstvu) prejme MIROSLAV FRANC, študent arhitekture, Ljubljana;
2. nagrada (14-dnevno bivanje v Dubrovniku) prejme ROŠ NANI, abs. medicine, Ljubljana, Miklošičeva 4.
3. nagrada (14-dnevno bivanje v Zadru) prejme LEVEČ DARINKA, abs. germanistike, Ljubljana, Dvořakova 3.
4. nagrada (14-dnevno bivanje v Ankaranu) prejme POČOČNIK TONE, Ljubljana.

Vse navedene tovariše prosimo, da se zglastjo do 23. junija na uredništvu Tribune, Ljubljana, Miklošičeva 5a, kjer bodo dobili podrobna pojasnila.

PREDEN POTRAKAJO... (Nadaljevanje z 2. strani) prebiram Vojno in mir! Zvečer pa grem na sprehod.

Neko maturantko sem zalezal sredi zvezkov in knjig na klopi v Tivoliju. — V tork. Ti, ti si slavist, ne! Dej, napravi mi kaj o Askercu. Verjetno bo kaj o Askercu za slovensko pismeno. Boš? — Ali vse dneve študiraš? — Aja, kje pa! Malo študiram, malo pa gledam v zrak. Vmes Obljubil sem in se poslovil.

„MOTOR“

Škofja Loka

IZDELUJE:

elektromotorje, električne brusilne stroje, električne polirne stroje, električne krožne žage, gasilske črpalke, gasilske armature, alarmne sirene, hladilne naprave, namakalne naprave.

STUDENTSKA PRATIKA

JUNIJ = ROŽNIK

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

IZPITI

ŠE TA IZPIT JE DJAL

VSAK ŠTUDENT I MLAD I STAR NUCA TAKŠEN KOLEDAR. KDO V TIVOLI SI POLNIT GLAVO HODI ŠE PRI PRAV BISTRI, BISTRI GLAVI. SPLOH ŠTUDIJ JUMJA VNAVAI KAJ DOST USPEHA UKUP NE SPRAVI. JUNIJ BO PRI KRAJU ŽE DOBRO ZNANE STARE RANE MENE SPATI NE PUSTE. LUNA SIJE KLAVO BIJE ŠE TA IZPIT JE DJAL IN ŽE GOTOV BOM - INTELEKTUALE NAMESTO TEGA RATAL JE - PÁDALEC.